

อาสาฬหสาร

วัดภักทันทตะอาสาฬาราม

วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๕๙ ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

๕๙

हारोव हककठवररु ङोरठोरठु

“

จริงๆ ธรรมชาติของจิตมันไม่เคยหยุดนิ่ง มันทำหน้าที่รู้
ทุกครั้งที่เรารู้ ทุกครั้งที่เราคิด มันต้องมีอารมณ์ให้จิต
ของเรา รู้ ต้องมีสิ่งถูกรู้ เช่น เวลาเราคิดก็มีสิ่งที่ถูกรู้
มันเกิดพร้อมกับจิต ดับพร้อมกับจิต บางครั้งเราก็แยกไม่ออกว่า
มันมีอารมณ์อันเดียวกันกับจิต แต่มันเกิดแล้วมันก็ดับ
มันเป็นอย่างนี้ตลอดนะ เมื่อเราไม่รู้ความจริงก็เลยยึดถือ
นิวรณ์เองก็เหมือนกัน มันมีอาหารมันมีปัจจัยมันก็เกิด
ตามองดูในพระสูตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงอาหารของอวิชชา คือ
นิวรณ์ 5 อันเป็นปัจจัยนำมาซึ่งผลคือความไม่รู้ คือ อวิชชา

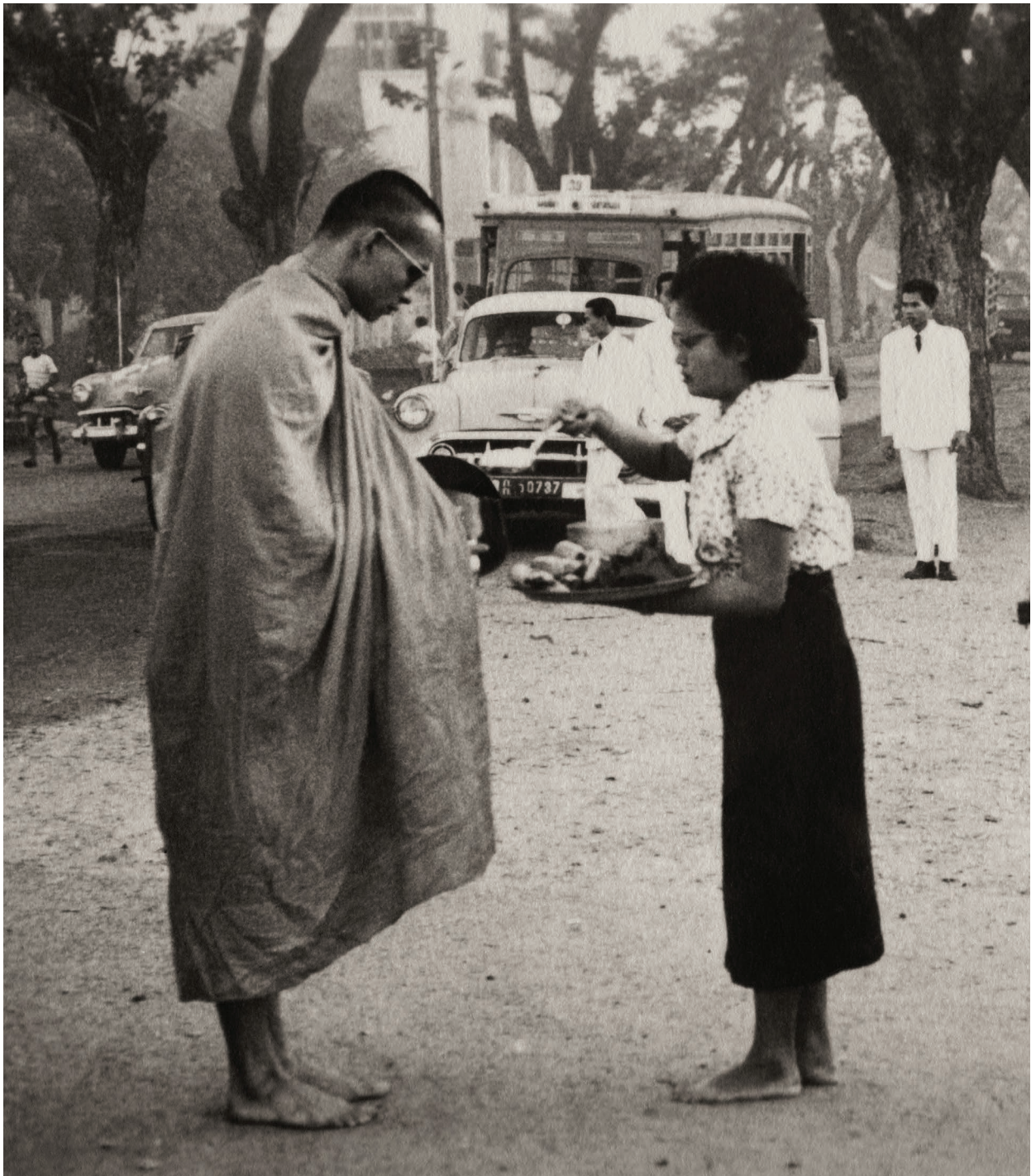
”

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. โสโรโท ภิกขุ
เจ้าอาวาสวัดภักทันตะอาสาการาม จ.ชลบุรี

สารจากบรรณาธิการ

นะมัตถุ ระตะนะตะยัสสะ
ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระรัตนตรัย

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน พบกันอีกครั้งกับอาสภสาร วารสารรายสี่เดือนของ วัดภักทันทะอาสาฬหาราม ฉบับที่ ๕๙ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖ เนื่องด้วยในวันที่ ๕ ธันวาคม นี้ เป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ จึงขอนำบทความเรื่องทศพิธราชธรรมมา แบ่งปันให้กับท่านผู้อ่านไว้ดังนี้ครับ

ข้อความตอนหนึ่งจาก พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๘ ขุททกนิกาย ชาดก แสดงไว้ว่า

“

ดูก่อนพญาหงส์ เราพิจารณาเห็นชดซึ่งอายุอันเป็นอนาคตยังยืนยาวอยู่
เรายังอยู่แล้วในธรรม ๑๐ ประการ จึงไม่สะดุ้งกลัวปรโลก
เราเห็นกุศลธรรมที่ดำรงอยู่ในตนเหล่านี้ คือ ทาน ศีล
การบริจาค ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร
ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความไม่พิโรธ
แต่นั้นมีปิตุและโสมนัสไม่ใช่น้อย ย่อมเกิดแก่เรา

”

ทศพิธราชธรรมหมายถึงธรรม ๑๐ ข้อที่พระมหากษัตริย์จะต้องทรงปฏิบัติอันได้แก่

ทาน

หมายถึง การให้ การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อ ทั้งทางกายและใจ ตลอดจนจนถึงการบำเพ็ญ
สาธารณประโยชน์ เสียสละ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ประชาราษฎร์ทั่วไป

ศีล

หมายถึง ความประพฤติดีงาม เป็นสุจริตธรรม มีความสงบร่มเย็น สำนวณกาย วาจาใจ
จนเป็นที่เคารพนับถือของประชาราษฎร์

ปริจาคะ

หรือการบริจาค หมายถึง การเสียสละความสุข ความสำราญส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ราษฎร หรือเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

อาชชวะ

หมายถึง ความซื่อตรง ความมุ่งมั่นตั้งใจจริง

มัททวะ

หมายถึง ความอ่อนโยน ความสุภาพ และความมีอัธยาศัยนุ่มนวล ไม่ถือตัว ตลอดจนหมายถึง ความสง่างาม และท่วงทีอันเป็นที่รักและยำเกรง

ตบะ

หมายถึง ความเพียร การข่มใจ และความทรงเดชอันเป็นที่มาของพระบรมเดชาานุภาพ

อักโกธะ

หมายถึง ความไม่โกรธ ไม่ลุแก่อำนาจ หรือว่า มีความเมตตาเป็นธรรมประจำใจอยู่เสมอ

อวิหิงสา

หมายถึง ความไม่เบียดเบียนกดขี่ ไม่หลงระเห็จในอำนาจขาดความกรุณา

ขันติ

หมายถึง ความอดทน อดกลั้น ทนต่อการงานที่ตรากตรำไม่ห่อถอย ไม่ยอมหมดกำลังใจ และไม่ละทิ้งการงานที่เป็นการบำเพ็ญโดยชอบธรรม

อวิโรธนะ

หมายถึง การยึดมั่นในธรรม การยึดความเที่ยงธรรม ความถูกต้องเป็นที่ตั้ง

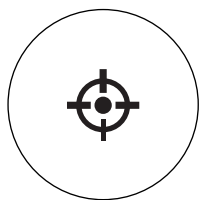
สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญแก่ ทีมงานกองบรรณาธิการ ผู้เขียนคอลัมน์
ทีมงานถ่ายภาพกิจกรรมและโสตทัศนูปกรณ์ ทีมงานถอดเทปธรรมะ ทีมงานสมาชิกสัมพันธ์
และผู้มีส่วนร่วมทุก ๆ ท่าน นิพพานัง ปัจจโย โหตุ ขออนุสงฆ์ผลบุญนี้เป็นปัจจัยให้ถึงซึ่งพระ
นิพพาน

รศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรังกูร

บรรณาธิการ

๕ ธ.ค. ๒๕๖๖

วัดอุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พุทธธรรม และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๒. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของวัด

ที่ปรึกษา

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสรโท)
พระมหาทองมั่น สุทธจิตโต
พระปลัดอำนาจ ขนติโก

โสตทัศนูปกรณ์และภาพกิจกรรม

พระธีรภัทร จนทสุวณโณ
พระเคน สุธาธิโก
ดร.นาฏนภาพค์ โพธิ์ไพจิตร
คุณณภัทรณีย์ นุตติพรรณ

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรางกูร

ถอดเทปธรรมะ

พระมหากำจัด เอกจारी
ผศ.ดร.วราพร วีระพลากร

กองบรรณาธิการ

ดร.ยงยุทธ เสริมจันทร์
ศ.คลินิกเกียรติคุณ พญ.โลจนา ตันติยาทร
คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

สมาชิกสัมพันธ์

คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

กราฟฟิคดีไซน์

คุณภูษณิศา กฤตพลพิมาน
คุณกฤตพล กฤตพลพิมาน

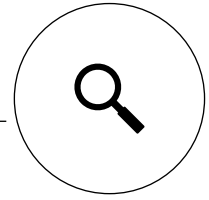
ภาพหน้าปกจากเว็บไซต์ 84000 พระธรรมชั้นดี

พิมพ์ที่ : หจก.แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์

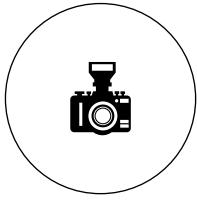
๑๐๕/๑๑๐-๑๑๒ ซอยประชาอุทิศ ๔๕ ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐
<https://www.thitiporn.com>

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามพิมพ์คัดลอกหรือตัดตอน หรือพิมพ์จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เขียน

สารบัญ

สารจากบรรณาธิการ	๔
ประมวลภาพกิจกรรม	๑๐
ธรรมะจากพระอาจารย์	๑๘
นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก	๓๐
พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่	๔๔
ปกิณกะธรรม	๕๒
เรื่องเล่าจากพระสูตร	๕๖
ธรรมะน่ารู้	๖๒
English column	๖๖
แว่นธรรมปฏิบัติ	๗๒
คุยกับหมอ	๗๖
ตารางกิจกรรม	๘๐

ประมวลภาพกิจกรรม

สอนปฏิบัติธรรมตามแนวมหาสติปัฏฐาน ๔ ณ วัดวังหิน จังหวัดพิษณุโลก
ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

คอร์สมุทิตา อาริยบูชา
ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖

กิจกรรม ตักบาตรเทโว วันออกพรรษา

กิจกรรม วันมหาปวารณา

กิจกรรม งานวันมฤตดาอาจาริยบูชา

ขอเชิญร่วมทำบุญทอดผ้าป่าวิสาขบูชามหาคุศล
เพื่อสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น
ในวันเสาร์ที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๐๐ น.

กองละ ๙๙๙ บาท หรือบริจาคตามกำลังศรัทธา

สามารถร่วมบุญได้ที่บัญชี วัดกัททันตะอาศาราม(อุโบสถ)

ธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 117-2-64886-6

ธนาคารกรุงไทย เลขที่ 210-0-39551-3

โทร.038-160509, 086-8198358, 084-6787160

“ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจแห่งบุญกุศลที่ท่าน
ร่วมบุญในครั้งนี้ จงประมวลเป็นบุญญาภาพให้ท่านประสบแต่
ความสุข ความเจริญ ด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ
ธนะสารสมบัติ และธรรมสารสมบัติ เทอญ”

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาร่วมสนับสนุน
การเผยแพร่ธรรมะและการปฏิบัติธรรม
ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ณ วัดกัททันตะอาศาราม
ใต้ที่ บัญชี วัดกัททันตะอาศาราม
ธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี

กองทุนกลาง

117-2-64875-0

กองทุนอุโบสถ

117-2-64886-6

กองทุนเผยแพร่

117-2-64885-8

แจ้งการโอนเงินที่ @watbhaddanta.com

LINE

@watbhaddanta.com

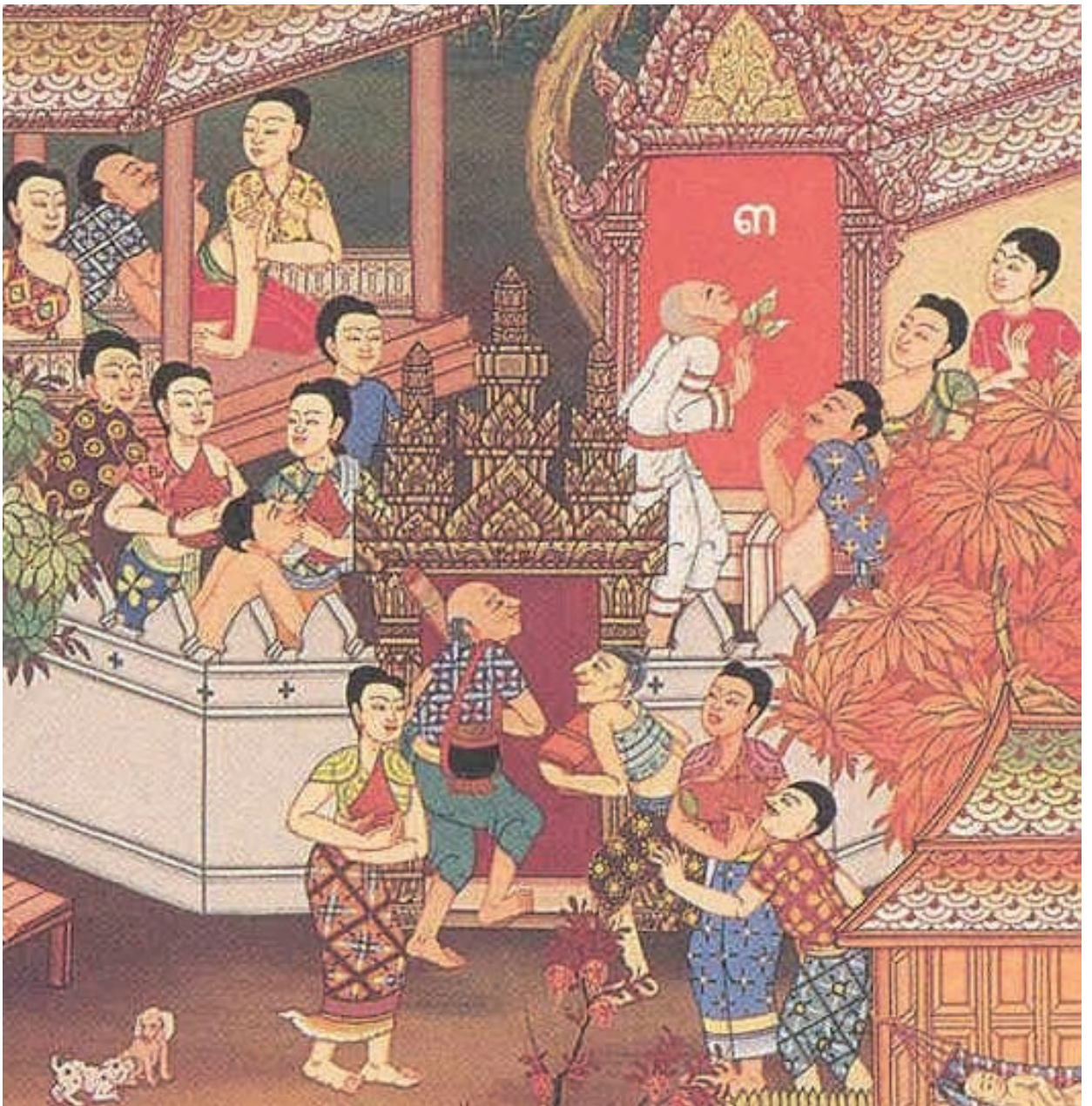
สู่กระแสแห่งบุญ สายธารแห่งธรรม

ธรรมะจากพระอาจารย์

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ ไสโรโท)

นิเวศน์

พระวิปัสสนาจารย์ พระโยคาวจร แม่ชี โยคีผู้เข้าประพุดิปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ช่วงต่อไปเป็นช่วงฟังธรรม เป็นช่วงปฏิบัติธรรมของทั้งในคอร์สและปกติก็ปฏิบัติกันอยู่ เราจะนั่งฟังอย่างมีสติหรือนั่งสมาธิตามไปด้วยก็ได้ ซึ่งวันนี้ก็ตรงกับวันอาทิตย์ที่ 13 กุมภาพันธ์ ปี พุทธศักราช 2565 ถือว่าเป็นคืนที่สอง คืนแรกวันเสาร์ที่ 12 คืนที่สองนี้ก็ในวันอาทิตย์ที่ 13 กุมภาพันธ์ บางคนก็มาตั้งแต่วันที่ 10 ก็ถือว่าสามคืน ที่นี้บางคนมาใหม่หรือเคยมาแต่มาแล้ว บางครั้งอาจจะตื่นตื่นหน่อย อาจจะนอนไม่หลับ นอนไม่หลับคืน สองคืน บางคนสองคืน สามคืน นอนไม่หลับ เรียกว่าแปลกที่ เหมือนกับมันไม่คุ้น เมื่อไม่คุ้นมันก็เลย บางคนก็ปรับตัวได้เร็ว แต่บางคนก็ใช้เวลา กว่าที่จะทำได้ก็ล่วงไปสามวันไปแล้วก็มี บางคน

นานาจิตตัง

การประพุดิการปฏิบัติก็เช่นเดียวกัน วันแรกๆ ก็อาจจะยังจับทิศจับทางยังไม่ค่อยจะได้เท่าไร ถึงแม้จะเคยฝึกเคยทำมาบ้าง บางครั้งมันเหมือนกลับมาเริ่ม กอไก่ ขอไข่ เอ บี ซี ดี ใหม่เลย บางคนก็อาจจะรู้สึกว้าว เอ! ทำไมต้องมาเรียนใหม่ทุกครั้งเลยนะ เรียนอยู่แต่ประถม หรือ เรียนแต่อนุบาลอยู่เรื่อย น่าจะเรียนอุดมศึกษาไปแล้ว บางคนก็อาจจะรู้สึกอย่างนั้น ต้องมาขว้างนอนซ่ายอย่างนอน บางครั้งมันก็จิตมันยังติดขัดข้องอยู่ บางครั้งมันก็จะค่อยๆ คลาย ค่อยๆ คลายลง หรือบางครั้งร่างกาย การเดินทางนั่งที่ติดต่อกัน หรือการกำหนดบางครั้งบริกรรมต่อเนื่องมันทำให้รู้สึกตึงๆ เครียดๆ นะ บางคนรู้สึกตึงๆ เครียดๆ พอเลิกปฏิบัติเมื่อยไปหมด แต่ตอนกำหนดอยู่ทุกขเวทนาไม่ค่อยมี หรือบางคนก็มีตอนกำหนดนี้แหละ ตอนปฏิบัติ แต่พอเลิกปฏิบัติก็ไม่มีอย่างนี้ นี่คือนั่นที่อาจจะเกิดขึ้นกับอาจจะไม่ใช่โยคีทุกคนที่เป็นอย่างนั้น แต่ก็มี มีทุกคน ไม่มากก็น้อย ซึ่งสิ่งทั้งหลายดังกล่าว ถ้าไม่ได้คิดปรุงแต่งอะไร มันก็คือธรรมชาติหรือสภาพที่มีจริงนะ สภาพที่มันเกิดขึ้นจริงๆ ตามปัจจัยที่มี เหตุปัจจัยมันมีมันก็เกิด มันไม่เกิดก็ไม่ได้ เพราะธรรมะเป็นอนัตตา ไม่ใช่อัตตา ที่เราจะไปบังคับให้มันเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ตามใจอยาก ถ้าทำตามใจอยากได้ ก็คงไม่ต้องฝึกอะไร นั่งนึกนั่งคิดนั่งจินตนาการเอา ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเกิดขึ้นได้ แต่นั่นมันไม่ใช่อย่างนั้น มันเกิด มันมี มันเป็น ตามเหตุปัจจัยที่มีมันมี มันเป็น ฉะนั้นพอวันที่สองก็อาจจะคลายลงบ้าง หรือบางคนก็หนักกว่าเดิมก็ได้ พอวันที่สามอาจจะเริ่มดีขึ้น พอวันที่สี่ก็ผ่อนคลายลง มันก็จะเป็นอย่างนั้น แต่คนที่เคยฝึก เคยปฏิบัติ เคยเข้าใจสภาพพวกนี้แล้ว ก็มีความอดทน มีความอดทน ทนต่อความลำบากได้ รู้ รู้แต่ว่ามันลำบากแหละ แต่ก็อยากเข้า

คอร์ส ว่าฉัน จะให้ปฏิบัติเองก็บังคับตัวเองไม่ได้ ว่าฉัน ถ้าอยู่ในคอร์สก็ยังมีครูบาอาจารย์คอยชี้ คอยบอก คอยแนะ คอยเข้มงวด บางครั้งบางคนก็ชอบอย่างนั้น แต่บางคนก็ไม่ชอบนะ ไม่ชอบแบบนี้ ชอบปฏิบัติเอง อันนี้นานาจิตตังนะ นานาจิตตัง บางครั้งเราก็ชอบ บางครั้งเราก็ไม่ชอบ อยู่ในคนคนเดียวมันแหละ แต่คนละขณะกัน บางช่วงเราก็ชอบแบบนี้ แต่บางช่วงเราก็รู้สึกอึดอัด สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นธรรมชาติทั้งนั้นแหละ ไม่ได้มีอะไรเลย ถ้ามองเป็นธรรมชาติมันเป็นธรรมชาติ ถ้ามองเป็นเราเป็นเขา เพราะมีเรามันก็จึงเป็นอย่างนั้นตลอด เกิดการเปรียบเทียบ บางครั้งก็เปรียบเทียบกับตัวเองนี่แหละ ไม่ได้เปรียบเทียบกับคนอื่น เปรียบเทียบระหว่างปฏิบัติคือล่องมาแล้วก็เอามาเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ หรือสิ่งที่กำลังปรากฏอยู่ที่เอามาเปรียบเทียบ บางครั้งก็เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ พอได้เปรียบรู้สึกว้าว! ดีกว่าครั้งที่แล้วก็รู้สึกว่าใจฟู บางคนก็บอกเป็นบุญ ว่าฉัน เป็นบุญ หรือบางคนพอรู้สึกว่ามันดีมากกว่าครั้งที่ผ่านๆ มา บางครั้งก็รู้สึกว่าใจมันไม่ฟูแล้ว มันแฟบ บางคนก็จะรู้สึก อ้อ! เป็นบาปแล้วอย่างนี้เป็นต้น เดี่ยวบุญเดี๋ยวบาปอย่างนี้

บุญที่มีกุศลอุ่มชู

แต่ถ้าเป็นกุศลมันเป็นความฉลาด เป็นความฉลาดนะ เป็นสติเป็นปัญญา มันจะไม่ฟูไม่แฟบ มันคนละอย่าง มันต่างกันอยู่ บางครั้งบุญก็ทำให้ใจฟูนะ แต่ถ้ามีกุศลอุ่มชู คือมีสติมีปัญญา มันก็จะเป็นเพียงแค่อารมณ์ อารมณ์ที่เรียกว่ามันก็มีทั้งกุศลคือความฉลาด แล้วก็อกุศลคือไม่ฉลาด ในสิ่งที่กำลังปรากฏอยู่ ฉะนั้นศีลก็ดีหรือแม้แต่ทานบางครั้ง ถ้าเป็นทานถ้ามีกุศลอยู่ด้วย เป็นบุญด้วยเป็นกุศลด้วยเขาเรียกว่าทานกุศล ถ้าเป็นศีลธรรมดาก็อาจจะได้บุญ แต่ถ้ารักษาศีลด้วยความฉลาดก็อาจจะเป็นศีลกุศล หรือฝึกจิตฝึกใจฝึกสมาธิ ถ้าสมาธิธรรมดาก็อาจจะแค่ใจสงบก็พอแล้ว แต่ถ้าฝึกสมาธิเพื่อให้มีปัญญาเท่าทันกับสิ่งที่กำลังปรากฏ ก็กลายเป็นสมาธิที่เรียกว่าสมาธิที่เป็นกุศล ไม่ได้เป็นบุญอย่างเดียว มันก็ละความติดข้องไป หรือปัญญาก็กลายเป็นเห็นโทษเห็นภัยในสังสารวัฏ จากโลกียะก็ขึ้นไปเพื่อโลกุตระปัญญา เป็นปัญญากุศลหรือเป็นปัญญาชอบ อันนี้บางครั้งเราก็จะคิดว่าเป็นบุญ เป็นบุญตลอด แต่บางครั้งเราก็ไม่รู้ว่ามันเป็นบุญคืออะไร บุญกุศลคืออะไร บางครั้งก็พูดติดปากกันว่าบุญกุศลรวมกัน บางครั้งก็ได้แค่บุญแต่มันไม่เกิดกุศล ไม่เกิดความฉลาด บางครั้งก็ทุกข์เพราะอยากได้บุญ ก็กลายเป็นความโลภไป พอใจอีกก็กลายเป็นโลภะไปอีกอย่างนี้ แต่การมาเจริญวิปัสสนากรรมฐาน

เป็นการเจริญปัญญา เป็นการเจริญปัญญา ฉะนั้นสภาพที่มี เหมือนที่พูดตอนให้โอวาท ว่า เรามัวแต่หาสถานที่อยู่ สถานที่จริงก็คือกายกับใจ หรือรูปกับนาม หรือสติปัญญานี้ทั้ง 4 ก็ กาย เวทนา จิต ธรรม รวมแล้วก็รูปกับนาม ก็อยู่ที่กายกับใจ หรือสมณะกรรมฐาน วิปัสสนา กรรมฐาน ก็อยู่ที่กายอยู่ที่ใจเหมือนกัน นั่นละ การเจริญสติปัญญา การปฏิบัติในมหาสติปัญญา มหานะใหญ่ คือครอบคลุม หลวงพ่ออาสภะท่านก็จะใช้คำว่าเจริญรอบ เจริญรอบนะ ไม่ได้อยู่แค่กาย เวทนา จิต หรือธรรม หรือบางครั้งจะไปแค่จิต ดูกายอย่างเดียว ไม่ใช่ มันครอบคลุมทั้งหมด ถ้าเราเข้าใจสภาพที่มันอาศัยกัน เมื่อมันมีมันก็ปรากฏ เมื่อมีเหตุมันจึงปรากฏ ถ้าไม่มีเหตุมันก็ไม่ปรากฏ มันมี ไม่ใช่มันไม่มี แต่มันเกิดดับอยู่ตลอด มันรวดเร็ว ถ้าไปหลงยึด หลงถือ หลงสำคัญมันหมาย มันก็กลายเป็นติดข้องอยู่กับความจำ ก็เป็นสัญญา จำหมายต่างๆ หรือ บางครั้งก็ไปติดข้องอยู่กับการคิดหรือการปรุงแต่งอย่างนี้ ก็เป็นเรื่องสังขารไป ก็วนอยู่แค่นี้ วนไปวนมา หรือไปติดข้องอยู่กับเวทนาคือความเสวยอารมณ์ต่างๆ ทั้งๆ ที่ว่าเวทนาเองในเมื่อ มี เขาก็เสวยอารมณ์ไป ไม่มีเราไปเสวยนะ แต่ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องก็คิดว่ามีเราเป็นผู้เสวย สุขเสวยทุกข์ เสวยความไม่สุขไม่ทุกข์ทั้งหลายอย่างนี้ แต่ผู้ที่เจริญสติปัญญาก็ละความไม่มีเรา ละความยึดถือในความเป็นตัวกู ตัวฉันนี่แหละ ก็จะละของกูคือของฉันไปอีก ละความเป็นเรา ได้ หรือแม้แต่ขณะให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ก็จะทำให้ฉลาดในการที่จะให้ ฉลาดในการที่จะรักษา ฉลาดในการที่จะฝึกเพื่อให้หลุดพ้น ไม่ไปติดข้องกับสิ่งที่มีอยู่ ถ้าไม่มันก็จะขาดอิสระ ถ้าเรายังไม่เห็นอิสระบางครั้งเราก็มองไม่ออก เพราะอะไร เพราะเราติดอยู่หรือจมอยู่กับสิ่งนั้น เหมือนจิตที่ขาดอิสระ

เครื่องปิดกั้นความดี

เรามาฝึกมาปฏิบัติ สิ่งที่ปิดกั้นนะ สิ่งที่ปิดกั้นจิตปิดกั้นใจไม่ให้บรรลุถึงคุณความดีมัน มีอยู่ ในทางธรรมะคนที่เรียนธรรมะก็เรียกว่า นิรwrณ คือธรรมมันเป็นอกุศลธรรม ถ้ามันเกิดขึ้นก็จะปิดกั้น เหมือนกับเป็นเครื่องปิดกั้นไม่ให้บรรลุถึงความดี ขาดอิสระ ใจก็ไม่มีอิสระ มันเหมือนกับมีเครื่องปิดกั้น จำกัดอิสระภาพ จมอยู่กับสิ่งนั้นละ ทำอะไรไม่ได้มากกว่านั้น ฉะนั้น ท่านถึงบอกว่า ถ้าถูกปิดถูกกั้นแล้ว อย่างถูกปิดกั้นสิทธิเสรีภาพอย่างนี้เราจะรู้สึกว้าเหวี่! ต้องเรียกร้องเอาสิทธิเสรีภาพต่างๆ คืนมา แต่ถ้าไม่ถูกปิดกั้นเราก็ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างถูกต้องได้ อย่างนี้ อันนี้ในทางโลกๆ เรายังรู้สึกว้าเหวี่! เขาปิดกั้น เอ้า! ถ้าปิดกั้นตรงนั้น ปิดกั้นถนนตรงนี้

เราก็ไปไม่ได้ ปิดกันแม่น้ำก็จะกลายเป็นเขื่อนเป็นอะไรไป ปิดกันคนนั้นคนนี้อะไรต่างๆ ปิดกัน
 สิ่งนั้นสิ่งนี้ ถ้าปิดกันแล้วมันก็เหมือนมันไม่ปกติ มันไม่ปกติ หรือถ้าระบบในร่างกายของเรามัน
 ถูกปิดกัน มันก็ทำหน้าที่ปกติไม่ได้ ถ้าปิดกันนานเกินไปบางครั้ง อย่างระบบหายใจถ้าถูกปิดกัน
 อย่างนี้ ถ้านานเกินไปเราก็มีโอกาสตายได้ เสียชีวิตได้ หรือระบบประสาทต่างๆ ระบบย่อยต่างๆ
 มันเกี่ยวโยงกันหมด ถ้ามันดีก็คือมันปกติ ก็คือมันมีอิสระในการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ของ
 มัน ระบบต่างๆ ในร่างกายหน้าที่เพื่อหน้าที่ ในนามธรรมเองก็ตาม ก็คือทำหน้าที่เพื่อหน้าที่
 ก็คือทำเพื่อธรรม ธรรมะก็คือธรรมะนั้นแหละ ก็คือเพื่อธรรมะไม่ได้เพื่ออย่างอื่นนะ ถ้าเพื่อเรา
 เพื่อคนนั้นเพื่อคนนี้ มันก็เป็นความอยาก เป็นตัณหาไปอีก มันเป็นความปรารถนาหรือเป็น
 ความหวัง บางครั้งเราก็ผูกไว้กับสิ่งที่ยังไม่เกิด จะเกิดหรือไม่เกิด จะมีหรือไม่มี ก็ขึ้นอยู่กับว่า
 มันมีเหตุหรือไม่มีเหตุ นั่นแหละบางครั้งฝนมันไม่ตก บางครั้งเรามีร่มเราก็อาจจะไม่ต้องกางร่ม
 ก็ได้ เพราะว่าไม่ต้องปิดกันฝน หรือไม่มีแดดไม่ต้องกางร่มก็ได้ ไม่ต้องปิดกันแดดไม่ต้องให้มัน
 มีร่ม ก็แค่ถือร่มเฉยๆ หรือไม่ต้องพกร่มมาด้วย

นิวรรณ์ 5

ฉะนั้นธรรมะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่เป็นเครื่องปิดกันไม่ให้บรรลุถึงความดี โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งผู้ประพฤติปฏิบัติ อย่างถ้าเป็นสมถกรรมฐานก็ทำให้ใจไม่สงบเหมือนกัน ส่วนผู้เจริญ
 วิปัสสนากรรมฐาน นิวรรณ์เองก็เป็นเพียงแค่สภาพธรรมะ ซึ่งเป็นอกุศล ไม่ใช่กุศลนะเป็นอกุศล
 หรือเป็นพวกสิ่งที่ประกอบพร้อมกับจิต ซึ่งมันเกิดแล้วมันก็ดับเหมือนกัน มันไม่ได้คงอยู่ตลอด
 ไปนะ มันเกิดที่ไหนมันก็ดับของมันที่นั่นแหละ ก็ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง มันปิดกันแต่มัน
 ไม่ได้ปิดกันแบบถาวรนะ มันเกิดมันดับ เดี่ยวปิดเดี่ยวไม่ปิด ไม่กั้น อันนี้นิวรรณ์ 5 หรือธรรม
 เครื่องปิดกันไม่ให้บรรลุถึงความดี ถ้าจัดเป็นประเภทกิเลส ก็จัดเป็นกิเลสอย่างกลาง อย่างกลาง
 นะ ถ้ามีชื่อเรียกก็เรียกว่าปริยฐานกิเลส ถ้าคนเรียนมาถ้าบอกว่าปริยฐานกิเลสก็มองออก
 แต่ถ้าคนที่ไม่ได้เรียนไม่ได้ศึกษามากก็ดูตามสภาพที่มีจริงเท่านั้นเอง ถ้ามันเกิดก็มีหน้าที่ระลึก
 หรือมีหน้าที่กำหนดรู้ตามที่มีจริง

กามฉันทะ

อย่างข้อแรกนะ เครื่องปิดกั้นไม่ให้บรรลุถึงความดีคือ กามฉันทะ กามะคือความใคร่ ฉันทะคือความรักความพอใจ ก็คือความใคร่ในอะไร ในกามนั้นแหละพูดง่ายๆ จิตมันติดข้อง หรือติดจมอยู่กับกาม อาจจะหมายถึงกามารมณ์ หรือกามคุณทั้ง 5 ในที่นี้ท่านหมายถึงกามคุณทั้ง 5 อย่าง เช่น มีรูป มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีการสัมผัสถูกต้อง อันนี้เวลาที่จะเกิดขึ้นมันก็ต้องอย่างตากับรูปที่อาศัยกัน เวลากระทบกันเกิดอะไร เกิดจักขุวิญญาณ พอรู้มันก็จะมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ก็จำได้ว่ารูปสวยไม่สวย ก็เป็นเรื่องของสัญญา ชอบไม่ชอบเป็นเรื่องของสังขาร มันจะเกิดวันหนึ่งๆ เราเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส บางครั้งเราก็นับไม่ได้ว่ากี่ครั้ง นับไม่ได้ว่ากี่ครั้งนะ มันปรากฏมันก็จะสะสมไปเรื่อยๆ สะสมไปเรื่อยๆ เพราะอะไร ถ้าเรายินดีในรูป ยินดีในเสียง ยินดีในกลิ่น ยินดีในรส ยินดีในการสัมผัสถูกต้อง มันก็ ถ้าเป็นองค์ธรรมก็เป็น โลภะ เป็นราคะ มันก็กลายเป็นกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในจิตใจ ฉะนั้นบางครั้งถ้าคนที่ปฏิบัติแบบสมณะโดยอาศัยบัญญัติ เขาเรียกว่าก็ต้องมีธรรมเป็นเครื่องแก้ เจริญกายคตาสติ หรือเจริญอสุภกรรมฐาน กรรมฐานที่ตรงกันข้ามกับความสวยงามความงาม แต่ในทางปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน หรือผู้ที่เจริญสติปัฏฐานทั้ง 4 ในหมวดนิรณ 5 ในธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พระพุทธเจ้าท่านสอนให้กำหนดรู้ คือกามฉันทะหรือเครื่องปิดกั้น คือกามฉันทะเกิดขึ้นอย่างไร เกิดขึ้นได้เพราะเหตุใด แล้วก็เกิดขึ้นแล้วเจริญขึ้นจนถึงความไพบูลย์ คือมันบริบูรณ์สมบูรณ์นะ หรือเกิดขึ้น เจริญแล้ว มันหมดไป มันเสื่อมไปเพราะเหตุใด ก็ต้องรู้ชัดในนั้นด้วย ต้องดูชัด เหตุนั้น จริงๆ อาหารของนิรณ 5 ท่านบอกว่าเพราะความไม่แยบคายในสิ่งที่เรียกว่าศุภนิमित ศุภนิमितก็คือเครื่องหมาย นิमितเครื่องหมายที่เราเห็นว่ามันสวยงามอย่างนี้ พอเพลินไปไม่มีสติก็ไปติดอยู่กับความสวยงาม เขาเรียกว่าอาหารของนิรณ 5 คือเป็นปัจจัยนำมาซึ่งผลทำให้เกิดนิรณ เพราะความไม่แยบคาย คนเรียนธรรมะก็คือโยนิโสมนสิการ มันเกิดขึ้นแทน พอไม่แยบคายมันก็เกิดขึ้นแล้ว มันมีอาหารแล้ว พอมีอาหารมันก็เจริญ แล้วก็สมบูรณ์บริบูรณ์ขึ้น ทีนี้ถ้าเป็นคนที่มีอาหารกินไม่บกพร่อง ร่างกายก็อ้วนพี มีเรี่ยวมีแรง มีกำลัง สิ่งทั้งหลายมันมีปัจจัยคือมีอาหารนั่นแหละ มีอาหารของมัน นิรณเองก็มีอาหาร มันจึงมีกำลังที่จะปิดกั้น การปิดกั้นของเขาก็คือจิตเราก็มุ่งมั่นกับสิ่งนั้นนั่นแหละ มุ่งมั่นกับความสวยงามอย่างนั้น บางครั้งมันอาจจะเกิดขึ้น บางคนเห็นดอกไม้สวยๆ เห็นมัย ลืมตัวไปเลย ถ่ายรูป ถ่ายรูป วาจัน ก็มี มันเกิดขึ้นเร็วมาก หรือเห็นหน้าผาสวยๆ อย่างนี้ ลืมนึกไปว่ามันอันตราย อยากจะถ่ายภาพ

เห็นข้างล่าง เห็นท้องฟ้า อ้าว! ถ่าย ถอยไปเรื่อย สิมไป สิมนี้กว่ามันสูง หล่นลงมาตายก็มี เห็นมัยหรือบางคนเห็นทะเลสวยก็ลืมนไป ให้เพื่อนถ่ายรูป ถ่ายกับทะเล หล่นลงไปก็โดนคลื่นกลืนลงไปเลยก็มีอย่างนี้ มันมีให้เห็น มันคือพอเกิดขึ้นอิสราภาพเราก็ดมด เรียวแรงที่มีที่จะต่อกรกับสิ่งนี้ก็ไม่มี หมดอิสราภาพ กลายเป็นทาสไปโดยปริยายเลย เหมือนกับหมดเรียวหมดแรงเลย พอธรรมเครื่องปิดกั้นไม่บรรลุถึงความดี จะทำใจให้ผ่องใสมันก็ไม่ผ่องใสแล้ว มันชุ่มมัวแล้ว มันไม่มีกำลัง ฉะนั้นคนที่ทำสมณะก็จึงต้องหันไปคิดเรื่องอื่น ไปพิจารณาเรื่องอื่นที่ตรงกันข้าม แต่ผู้ที่เจริญวิปัสสนากรรมฐานต้องรู้ตามที่มีจริง ตั้งแต่ขั้นกระทบเลย ทำยังไงจะไม่หลงไปให้อาหารมันนะ กามฉันทะนิวรรณ์ ก็ต้องแยกคายในสิ่งที่เรียกว่าศุณนิมิต เห็นก็ต้องเห็นหนอนะ เห็นหนอ บางคนเห็นหนอ ก็ชอบหนอแล้วอย่างนี้ สวยหนองามหนอ เอ้า! ถึงขั้นพอใจติดใจไปแล้วก็มีอย่างนี้ โอ้! มันเร็วมากเลยนะ อาหารพอมันอิมแล้วมันก็พอใจแล้ว เห็นมัยมันเกิดขึ้นเร็วจริงๆ มันเกิดขึ้นปั๊บมันก็ดับ เกิดดับ เกิดดับ รวดเร็ว ถ้าแยกคายปั๊บมันก็จะไม่เป็นเครื่องปิดกั้นแล้วนะ ไม่เป็นเครื่องปิดกั้น มันเกิดที่ไหนละมันก็ดับที่นั่นก่อน หรือถึงแม้มันชอบไปแล้วมันพอใจไปแล้ว แต่ถ้าแยกคายมันเกิดที่นั่นมันก็ดับที่นั่นอีกเหมือนกัน ไม่มีเราชอบแล้ว ไม่มีเราพอใจในกามคุณ อารมณฺ์ ไม่ติดใจหรือไม่ติดข้องในสิ่งนั้น มันเป็นเพียงแค่สภาพธรรมะที่มันเกิดแล้วก็หมดไป ดูง่ายมากเลยนะ แต่ถ้าดูจริงๆ มันไม่ได้อยู่แค่นั้นนะ มันเร็ว ต้องรู้ให้ถูกนะ รู้ให้ถูกเข้าใจให้ถูก จะได้ไม่ต้องวิ่งหาที่นั่นที่นี่ หาที่โน่นที่นี่ก็ไม่เจอหรอก วัดไหน สำนักไหน ถ้าไหน โคนต้นไม้ที่ไหน เรือนว่างที่ไหน ก็ไม่เจอ เพราะมันอยู่ที่นี้ ที่นี้ทันทีแล้วก็เดี๋ยวนี้อยู่ปัจจุบันขณะนี้ ถึงแม้ไปที่นั่นที่นี้ก็ต้องดูที่นี้ ก็ต้องปฏิบัติที่นี้ ไม่ใช่ปฏิบัติที่นั่น ต้องเข้าใจให้ถูก อันนั้นคือสภาพแวดล้อมที่อาจจะเื้อ้อำนวยความสะดวก แต่เราก็ต้องปฏิบัติที่นี้ คือที่รูปที่นาม ที่กายที่ใจ ที่ตาหูจมูก ลิ้นกายใจ หรือที่สภาพธรรมะที่กำลังปรากฏอยู่นี้ต่างหาก นิวรรณ์มันเกิดขึ้นที่นี่ต้องจัดการที่นี้ ไม่ใช่ไปที่โน่นนะ โกลเหลือเกินนะ ต้องที่นี้ทันทีเดี๋ยวนี้นะ มัวแต่หาไป ข้า ไม่ทัน

พยาปาทะ

ที่นี้ตัวที่ 2 นิวรรณ์ตัวที่ 2 พยาปาทะ พยาบาท อันหนึ่งพอใจ อีกอันหนึ่งไม่พอใจ พยาบาท บางคนปฏิบัติ ไม่รู้สัญญาเก่าๆ นึกขึ้นมา เออ! มันก็เป็นปัจจัยให้เกิดพยาบาทได้ แต่ในทางธรรมะท่านบอกว่า คือมันจะเกิดขึ้นได้มันต้องมีอาหาร คือเห็นสิ่งที่ไม่น่า

พอใจ ได้ยินสิ่งที่ไม่น่าพอใจ ได้กลิ่นสิ่งที่ไม่น่าพอใจ ลิ้มรสสิ่งที่ไม่น่าพอใจ หรือสัมผัสแล้วมันไม่ได้ตั้งใจพวกนี้ ไม่ได้ตั้งใจ มันเป็นอาหาร เป็นปัจจัยนำมาซึ่งผลให้เกิด พยาบาทะนิเวรณ ถ้าในสติปัญญานมันเกิดขึ้นยังงี้ ตั้งอยู่ยังงี้ มันดับไปเพราะอาศัยธรรมอะไร ก็ต้องรู้ ต้องรู้ชัดในสิ่งนั้น ก็คือต้องกำหนด ต้องกำหนดรู้อย่างทันทั่วทั้งที่ บางครั้งรู้สึกยังงี้ บางครั้งเรานึกถึงบัญญัติก็ไม่ทัน บริกรรมไม่ทัน แต่อย่างน้อยก็ต้องระลึกรู้อย่างทันทั่วทั้งที่ บางครั้งมันแต่นึกอยู่ว่า เอ! ชอบหรือเปล่าชอบหนอ ชอบหนอ มันเลยไปแล้ว ได้แต่ท่องอยู่ก็มี นั่นแหละมันไม่ทัน แต่พอระลึกรู้มันเหมือนทันกัน เห็นไหมเราก็ต้องดูสภาพที่มีจริงที่กำลังปรากฏ บางครั้งมันเป็นเพียงแค่นึก นึก นึก นึกอยู่คนเดียวหรือเปล่า มันมีสภาวะรองรับกับสิ่งที่กำลังมีหรือเปล่านะ ถ้ามันกำลังมีมันก็มีเราแล้ว ไม่มีเราพยาบาทะนะ ไม่ถูกปิดกั้นด้วยนิเวรณ ตัวนี้แล้ว ไม่ถูกปิดกั้นด้วยพยาบาทะนิเวรณ แล้วต้องแยบคาย ถ้าไม่แยบคายในสิ่งที่ไม่ถูกใจ บางครั้งท่านเรียกว่าปฏินิฆิต คือมันพอกระทบกระทั่งแล้วก็จะชุ่นเคือง ชุ่นเคืองใจ อึดอัดใจ ไม่โปร่งโล่งใจพวกนี้ สิ่งเหล่านี้กระทบบ่อยๆ เห็นบ่อยๆ นะ อย่างบางครั้งเห็นคนที่เราเป็นคู่อริ เป็นคนที่เราไม่ชอบ เห็นบ่อยๆ ถ้าไม่แยบคายจิตมันจะชุ่นมัว พยาบาทมันเกิดขึ้น หรือได้ยินเสียงบ่อยๆ เสียงที่เราไม่ชอบ บางครั้งมันก็เกิดขึ้น เกิดขึ้นนะ แต่ถ้าเสียงนกเสียงอะไรบางครั้งก็ไม่ค่อยเกิด แต่ถ้าเสียงคน นั่งพองหนอยุบหนอยู่ ถ้ามีคนมาคุยกันบางครั้งเราจะรู้สึกไม่พอใจ รำคาญหงุดหงิด บางคนออกอาการเลยนะ เห็นชัดเลย คือพวกนี้จะเป็นเหตุให้เกิดพยาบาทะ มันก็จะปิดกั้น ถ้าในทางโลกก็ปิดกั้นการเรียนรู้มันก็ไม่ค่อยดี ในทางธรรมก็เหมือนปิดกั้นการเรียนรู้ที่สูงขึ้นไป เพราะเราไปติดข้องอยู่กับเรื่องพวกนี้แล้ว ไปติดข้องอยู่กับความพอใจความไม่พอใจ ความใคร่ในกามคุณอารมณ์ แล้วก็ความไม่พอใจในกามคุณอารมณ์พวกนี้ มันก็ชอบช้งอยู่อย่างนี้ เกิดขึ้นอยู่เนืองๆ นะ พอสติไม่เท่าทันก็เป็นอาหารของนิเวรณเลยละ เป็นอาหารให้เกิดนิเวรณ ทำให้จิตนี้ชุ่นมัว เหมือนน้ำมันไม่ใสก็มองไม่เห็นว่าจะอะไรเป็นอะไรในนั้น มันปิดกั้น ฉะนั้นต้องพร้อม ต้องมีโยนิโสมนสิการ ในขณะที่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส แต่ถ้าเริ่มจากเหตุมันเลยต้องตัดทาลำเลียงอาหารของนิเวรณ ถ้าทำได้ก็อาจจะไม่ต้องไปเพ่งบัญญัติ เพ่งบัญญัติคืออาจจะเพ่งซากเพ่งศพ หรือบางครั้งไปเพ่งแล้วมันก็ยังไมเกิด มันก็ยังไม่คลายนะ อย่างกามฉันทะ มันไม่ได้คลายง่ายๆ บางครั้งพอรู้ที่มาที่ไป ถ้าเป็นผู้หญิงผู้ชายมันมีอีกนะ ผู้ชายรักผู้ชายก็มี ผู้หญิงรักผู้หญิงก็มี มันแล้วแต่ปัจจัย พอรู้ที่มาที่ไป เอ้อ! สมัยก่อนรูปร่างโครงกระดูกแบบนี้ หรือมันเน่ามันเฟะอย่างนี้สมัยก่อนคงเนื้อหนังดี ผิวพรรณดี ใจมันปรั่งแต่ไปทั่ว อย่าไปคิดว่ามันจะเป็นเรื่องง่ายๆ กลัวๆ เวลาเผชิญกับสิ่งที่จริง หรือแม้มานั่งคิด

นั่งนึกแล้วออกไม่ได้ง่ายอย่างที่เราคิดหรือกะ บางคนก็กลัวเลยก็มีนะ เห็นแล้วก็กลัว ไม่นึกว่าตัวเองจะต้องเป็นเช่นนั้นนะ จริงๆ แล้วไม่ต้องไปดูไกล ถึงบอกว่ามันอยู่ที่นี้ อยู่ที่นี่เดี๋ยวนี้ ถ้าแยบคาย เพราะอาหารมันก็อยู่ที่นี้ มันมีอาหารอยู่ มันได้ทุกวัน ตั้งแต่ตื่นจนหลับนะ ตั้งแต่ตื่นจนหลับ มันได้อาหารเพราะเราไม่แยบคายในสิ่งที่เรียกว่ายาปาทะ ก็คือสิ่งที่มันเป็นปฏิฆะนิมิต คือมันกระทบกระทั่ง สิ่งที่ยังไม่พอใจ ต้องแยบคาย

ถีนมิทธะ

ตัวที่ 3 ที่นี้ ถีนมิทธะ เครื่องปิดกั้น เครื่องปิดกั้นจิตใจไม่ให้บรรลุถึงความดี ก็คือตัวถีนมิทธะ ความเป็นจิตหรือเจตสิกของเรามันท้อถอย ท้อแท้ หดหู่ หรือบางครั้งก็ง่วงเหงา อาจจะปิดกายไปมาพวกนี้ หรือบางครั้งก็เมาอาหารก็มี อาหารเป็นเหตุก็มี ก็ทำให้เกิดนิรวณตัวนี้ก็มี อันนี้อาหารของมันมีหลายอย่างนะ ความง่วงเหงาหาวนอนบางครั้งก็อาจจะเกิดจากสาเหตุหลายๆ อย่าง สาเหตุอาหาร กินมากก็มี หรือบางครั้งอาจจะเกิดจากการพักผ่อนไม่เพียงพอก็ได้ หรือบางครั้งก็เกิดจากจิตมันท้อแท้มันทำอะไรนานๆ อยู่กับสิ่งนั้น จำเจ มันก็จำเจ มันก็ท้อแท้ท้อถอย หรือบางครั้งก็หดหู่ พอเปลี่ยนนู่นเปลี่ยนนี่มันตื่นเต้น เหมือนเราตื่นเต้นจนนอนไม่หลับ เห็นมัย ก็ต้องแยบคายอีกเหมือนกัน ถ้าไม่มันก็จะไม่สามารถปิดกั้นทางลำเลียงอาหารของมัน ปิดกั้นในที่นี้เป็นฝ่ายกุศล พอสติปัญญา มี ปัญญามันก็จะปิดกั้นอกุศลพวกนี้หรือนิรวณพวกนี้ไม่ให้มันเข้ามา มันคนละฝ่ายกัน อันหนึ่งฝ่ายดำ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายขาวอย่างนี้ กุศลเป็นฝ่ายขาว อกุศลเป็นฝ่ายดำ มันยังมีดำมีขาวอยู่เพราะอะไร เพราะมีเราอยู่นี่ไง สำคัญว่ามีเรา มีเราอยู่ตลอด เพราะความไม่รู้ การเจริญวิปัสสนากรรมฐานก็คือเพิ่มปัญญาเพื่อให้รู้ในระดับวิปัสสนาญาณ จะได้รู้จริงรู้แจ้ง รู้จริงรู้ชัดตามที่มีจริงนะมันก็ไม่มีเรา ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล ไม่มีเราที่ไม่มีเรา ไม่มีโน่นก็ไม่มีนี่ แล้วมันจะเป็นที่ตั้งที่อาศัยของนิรวณของธรรมเครื่องปิดกั้นไม่ให้บรรลุถึงความดีได้อย่างไร มันมีกุศลอยู่แล้ว ฉะนั้นการมีสติ ถ้าเรามีสติแล้วก็เหมือนกับกุศลมันเกิดแล้ว ถ้าขาดสติก็ไม่มีกุศล มันโกลาไปแล้ว มันโกรธไปแล้ว มันหลงไปแล้วอย่างนี้ มันชอบไปแล้วมันชังไปแล้ว มันง่วงเหงาหาวนอนไปแล้ว บางคนก็ต้องเปลี่ยนอารมณ์เปลี่ยนอิริยาบถอย่างนี้ หรือเอาน้ำลูบหน้าลูบตา บางครั้งก็แก้ไขมันไป หรือเดินเร็ว หรือมันง่วงจากสาเหตุความสว่างไม่พอ ถ้าอยู่ในที่โล่งที่แจ้งบางครั้งก็ทำให้รู้สึกปลอดโปร่งขึ้น พอมาเดินมานั่งก็รู้สึกกระปรี้กระเปร่า บางครั้งนิรวณตัวนี้ก็หายไปชั่วคราวันะ ชั่วคราวัน ไม่ได้ถาวรจริงๆ นิรวณตัวนี้มันก็เกิดมันก็ดับ

เหมือนกัน มันไม่ได้อยู่ตลอดเวลา

อุทัจจกุกุกุจะ

ที่นี้นิวรรณ์ตัวที่ 4 ธรรมเครื่องปิดกั้นไม่ให้ใจเราบรรลุถึงความดีหรือคุณธรรมชั้นสูงขึ้นไป หรือปิดกั้นไม่ให้เรารู้แจ้งแทงตลอดในธรรมะ ในธรรมที่เป็นฝ่ายกุศล มันคอยปิดคอยกันเอาไว้ ก็คืออุทัจจกุกุกุจะ ตัวที่ 4 ความฟุ้งซ่าน ความร้อนใจ ความหงุดหงิดหรือรำคาญใจ อย่างบางคนเกิดขึ้นเพราะไม่แยบคาย ความกระทบกระทั่งต่างๆ พวกนี้สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ มันทำให้หงุดหงิดรำคาญหรือบางครั้งฟุ้งซ่านด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่องก็มี เรื่องไร้สาระก็มี บางครั้งก็เอาสิ่งที่จำไว้ตั้งนานแล้วมาคิดมาปรุงมาแต่ง สังขารมันปรุงแต่ง บางคนนอนหลับแล้วก็ไม่ฟุ้งซ่าน แต่พอนอนไม่หลับแล้วก็ฟุ้งซ่าน บางครั้งเราฟุ้งซ่าน เราคิดเยอะๆ เราก็นอนไม่หลับ หรือบางครั้งนั่งกรรมฐานถ้ามันฟุ้งซ่านหงุดหงิดรำคาญใจ มันก็ไม่ใช่อันดีอันนั้น ไม่ใช่อันกำหนด ต้องพยายามกำหนด ฟุ้งซ่านหนอ หงุดหงิดหนอ รำคาญหนอ แต่ต้องรู้ลักษณะ รู้อาการ รู้สภาวะตามที่มีจริง ไม่ใช่เป็นเราไปกำหนด ไม่ใช่เราจะไปทำให้มันหาย มันมีมันเป็นเพราะมันมีปัจจัยของมัน มันมีอาหารของมัน มันมีกำลังของมัน มันเกิดแล้วเราก็ก้ามมันไม่ได้ แต่เราก็ต้องพยายามระลึกถึงนรกทั้งสดีปัญญามันมีกำลัง พอมีกำลังแล้วกุศลคือสดีปัญญามันเกิด แล้วมันก็ปิดกั้นไม่ให้นิวรรณ์มายุ่งยาก มันก็มีอิสระที่จะรู้ลักษณะรู้สภาวะตามที่มีจริงได้ มันก็เป็นไปตามขั้นตามตอน เป็นไปตามเหตุปัจจัยที่มี ขอให้เข้าใจให้ถูก

วิจิกิจฉา

ที่นี้นิวรรณ์ตัวที่ 5 วิจิกิจฉานิวรรณ์ ความสงสัย จริงๆ คนเรา ท่านบอกว่าถ้ายังไม่เป็นพระโสดาบันความสงสัยมีอยู่ตลอด สงสัยว่าชาติหน้ามีมั้ย บุญบาปที่ทำกันอยู่มีจริงหรือเปล่า พระพุทธเจ้าอุบลโลกน์กันขึ้นมา พระสงฆ์มีหรือเปล่า บางครั้งมันก็ยังไม่ใช่ หรือบางครั้งก็ไปเชื่อสิ่งอื่น สงสัยงุนงง เพราะอะไรเพราะยังละสักกายทิฐิ วิจิกิจฉาไม่ได้ จะละได้เด็ดขาดก็คือต้องโสดาปัตติมรรค จึงจะตัดได้จึงจะละได้ หรือเป็นพระโสดาบันแล้วจะละความสงสัยได้ แต่ความสงสัยที่มีก็ไม่ต้องแปลกใจนะ สงสัยได้เพราะปุณฺณกัมมสังสัยงุนงง เอ! จะมีหรือเปล่า จิตใจมันก็จะไม่มั่นคง เพราะความเชื่อมั่นยังไม่ประกอบปัญญาที่รู้ความจริง คือสัจจะทั้ง 4 ยังไม่

เห็นอริยสัจอย่างแท้จริง มันก็ยังสงสัยอยู่นั่นเป็นธรรมดา ฉะนั้นเมื่อเกิดขึ้นก็ ถ้าเราปฏิบัติใน
 แนวนี้ก็ สงสัยหนอ กังวลก็กังวลหนอ อย่างนี้ ต้องระลึกถึงสภาวะที่มีในขณะนั้น มันปรากฏ มัน
 เกิดแล้วมันก็ดับเหมือนกัน มันไม่ได้คงอยู่อย่างนั้นตลอด นิเวศทั้ง 5 ท่านบอกว่า เป็นธรรม
 เครื่องปิดกั้นไม่ให้บรรลุถึงความดี หรือเครื่องขัดขวาง คอยขัดคอยขวาง คอยขัดแย้งขัดขานไม่
 ให้บรรลุถึงความจริงอันสูงสุด ความจริงอันประเสริฐ คือไม่สามารถเห็นอริยสัจ เห็นความจริง
 ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ถ้าหลงอยู่ ติดอยู่ จมอยู่ โอกาสที่จะรู้ความเป็นจริงก็ยาก ฉะนั้น
 นิเวศท่านจึงจัดเป็นกิเลสอย่างกลางนะ อย่างกลาง มันทำให้ใจไม่ค่อย บางคนก็บอกว่าทำให้
 ใจไม่หยุดนิ่ง บางครั้งก็อยากให้อใจมันหยุดนิ่งอย่างนี้เป็นต้น จริงๆ ธรรมชาติของจิตมันไม่เคย
 หยุดนิ่งหรอก ทำหน้าที่รู้ ทุกครั้งที่เรารู้ ทุกครั้งที่เราคิด มันก็ต้องมีอารมณ์มาให้จิตของเรา
 มันต้องมีสิ่งถูกรู้ตลอด สิ่งที่ถูกรู้ เราคิดก็คือมีสิ่งที่ถูกรู้ด้วย มันเกิดพร้อมกับจิต ดับพร้อมกับจิต
 บางครั้งเราก็แยกไม่ออกว่ามันมีอารมณ์อันเดียวกันกับจิต แต่มันเกิดแล้วมันก็ดับ มันเป็นอย่าง
 นี้ตลอดนะ เมื่อเราไม่รู้ความจริงก็เลยยึดถือ นิเวศเองก็เหมือนกัน มันมีอาหารมันมีปัจจัยมันก็
 เกิด ถ้ามองดูในพระสูตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงอาหารของอวิชชาที่ยังมีนะ ก็นิเวศ 5 เป็นปัจจัย
 นำมาซึ่งผลคือความไม่รู้ คืออวิชชา มันสะสมเรื่อยๆ ทุกวัน จนรู้สึกที่เราไม่ได้คิดอะไร เห็น
 ตลอด ได้ยินตลอด ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส ละเอียดหน้อยก็เป็นเรื่องธรรมดาตลอดทุกๆ ขณะ
 ไม่เคยจะได้แยกคาย ไม่เคยจะรู้เลยว่าอะไรเป็นอะไร สะสมจนเป็นอนุสัย ติดนอนเนื่องอยู่ในชั้น
 ธสันดาน หรือบางครั้งก็เป็นอาสวะหมักหมมหรือหมักดองอยู่ในจิต หมักอยู่ ดองอยู่ จมอยู่อย่าง
 นั้น แออยู่อย่างนั้น นี่แหละกลายเป็นอะไร เป็นกามาสวะไปแล้ว หรือภาสวะความอยากมี
 อยากเป็น หรือทิฐฐาสวะความเห็นผิดต่างๆ คือเราเห็นไม่ถูก สุดท้ายก็กลายเป็นอวิชชาสวะ
 อย่างนี้ มันก็เป็นอย่างนี้ตลอด มันไม่ได้เกิดขึ้นมาลอยๆ นะ ทุกอย่างมันมีเหตุมีปัจจัย มีปัจจัย
 ให้เกิด มีปัจจัยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มันเจริญขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จริงๆ มันก็เกิดแล้วมันก็
 ดับเหมือนเรานี้แหละ มันเหมือนตัวเราเห็นไหม ร่างกายเราเกิดมาแล้วมันก็เสื่อมไป มันก็สร้าง
 ใหม่ มันก็ซ่อมอยู่ตลอด ซ่อมเอาไว้ แต่พอมันหมดเหตุปัจจัยแล้ว เห็นไหมเราต้องซ่อมอยู่ทุกวัน
 ต้องกินข้าว ต้องมีอาหารนะ ต้องมีอากาศให้เราหายใจ ต้องมีหลายอย่างที่เป็นปัจจัยทำให้อยู่
 ได้ ไม่ใช่เกิดมาแล้วอยู่อย่างนั้น ไม่ ดินน้ำไฟลมก็เข้าไปทุกวันนะ เพื่อยังสภาพยังมหาภูต
 รูป หรือพวกรูปอาศัยต่างๆ พวกนี้ เพื่อให้เรามันอยู่อาศัยกันไป มันต้องมีอาหาร นามก็ต้องมี
 อาหารของมัน สัมผัสตามอาหารมีปัจจัย ปัจจัยนำมาซึ่งผลต่างๆ หูได้ยินเสียงก็ไม่ใช่จะได้ยิน
 ลอยๆ ก็ต้องมีอาหารของมัน แต่ถ้าเราไม่มีปัญญาเราก็ไปยึดติด ไปติดข้องอยู่กับสิ่งนั้นสิ่งนี้ บาง

ครั้งก็จำเอามาคิด มาปรุง มาแต่ง มันเลยยึดถือว่าเป็นเราตลอด ถอนความเป็นเราไม่ได้ เราก็เข้าใจว่าเป็นอัตตาไปเรื่อย คิดว่าจะทำขึ้นมาบังคับขึ้นมาให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ใช่ ธรรมชาติของพระพุทธเจ้าตรัสรู้อนัตตานะ ไม่ใช่เรื่องอัตตา ความเป็นปัจจัยแก่กัน ปฏิจจสมุปบาท อริยสัจ 4 เรื่องของอนัตตาเป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นเรื่องของความจริงที่มีอยู่ ไม่ใช่สิ่งที่ไม่จริง ฉะนั้นเราก็ต้องพยายามนะ พยายามต่อไป บางครั้งเราก็ต้องอาศัยภาษา อาศัยบัญญัติเหล่านี้ แต่เราก็ต้องแทงตลอด หรือแทงทะลุไปให้ถึงความจริงแท้ที่มันไม่มี แต่ก่อนไม่มีนะ ไม่มีเรา พอเกิดมาแล้วก็สำคัญว่ามี เห็นมัย แต่สุดท้ายก็กลับไปสู่ความไม่มีอีก เห็นมัย ไม่มีแล้วก็มี แล้วก็ติดกับความมี บางคนก็อยากจะมียิ่งต่อไป ก็อยากจะเกิดต่อไปอยากจะเป็นอย่างต่อไป โดยไม่เห็นโทษของการเกิดว่าเกิดแล้วมันก็ต้องมีอย่างนี้ แล้วจะไปโทษโน่นโทษนี่ เพราะชาติคือความเกิด มันจึงทำให้มีหลายอย่าง ความแก่ก็ไม่อยากจะมียิ่ง ก็มี ความเจ็บไม่อยากจะให้มี ก็มี ความตายไม่อยากจะให้มี ก็มี แล้วความพลัดพรากต่างๆ ละ มันก็มาด้วยกัน มันก็มาจากความเกิด เรายังไม่เห็นโทษเห็นภัย บางคนก็ยังอยากเวียนตายเวียนเกิดอยู่ มันก็เหมือนปรารถนาสิ่งนี้ก็จะมียิ่งโน้นตามมาอีกเป็นธรรมดา อันนี้คือความฉลาดที่เราจะปลดปล่อย หรือทำให้คลายจากความติดข้องต่างๆ ที่เรายึดถืออยู่ ให้ไปสู่ความเป็นอิสระอย่างแท้จริง การบรรยายธรรมะเรื่องเครื่องปิดกั้นไม่ให้ใจของเราบรรลุถึงความดี คือนิรวัน 5 ก็พอสมควรแก่เวลา ขอความสุข ขอความเจริญในธรรม จงมีแก่ทุกๆ คนเทอญ

นิ ร ณ

กามฉันทะ

ความพึงพอใจ

ติดใจ

ลุ่มหลง

พยาปาทะ

แค้นเคือง

ผูกโกรธ

ทณมัททะ

หดหู่

ถ้อยถอย

เชื่องซึม

อุทธัจจกุกกุกจะ

ฟุ้งซ่าน

ขาดสมาธิ

กังวลใจ

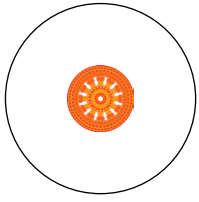
วิจิทิจฉา

ความไม่แน่ใจ

ความลังเล

ความสงสัย

นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก

วงศ์พรรณ.โอ

ภพภูมิแห่งการเวียนว่ายตายเกิด ตอน ๖

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านที่เคารพทุกท่าน พบกันอีกครั้งนะคะ ฉบับที่แล้วเราได้เล่าเรื่องของพรหมภูมิจบไปแล้ว ต่อไปท่านจะได้รับทราบถึงเรื่องของโลก ทั้งในเรื่องการตั้งขึ้น และการทำลายของโลก แต่ก่อนจะถึงเรื่องนั้น ขอเกริ่นนำเรื่องของกัปก่อนนะคะ

กัป หมายถึงเวลาแห่งการกำหนดนับอายุความเป็นอยู่ของสัตว์ และ อายุความเป็นไปของโลก หรือ ของจักรวาล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑. อายุกัป หมายถึง กำหนดอายุของสัตว์ไว้ว่า มีประมาณเท่านั้น เท่านั้นปี เช่น ในสมัยพุทธกาล อายุขัยของมนุษย์มีประมาณ ๑๐๐ ปี ดังนั้นเป็นต้น สมัยที่จักรวาลเริ่มตั้งขึ้น สมัยนั้นมนุษย์มีอายุยืนถึงอสขัยปี ต่อมาถูกกิเลสครอบงำ มนุษย์จึงมีการเบียดเบียนกันมากขึ้น ทำให้อายุของมนุษย์น้อยลงไปในรอบหนึ่งร้อยปี อายุลดลงไปหนึ่งปี และน้อยลงเรื่อยมาจนถึง ๑๐ ปี เป็นอายุขัย จึงถือเอาเกณฑ์อายุของมนุษย์สมัยหนึ่ง เป็นอายุขัย

๒. อันตรกัป เป็นการกำหนดนับเวลา โดยถือเอามนุษย์ตั้งแต่สมัยต้นกัป ซึ่งมีอายุยืนถึงอสขัยปี เป็นอายุกัป ต่อมาอายุของมนุษย์จะค่อยๆ ลดลงตามลำดับ จนกระทั่งถึงอายุ ๑๐ ปี เป็นอายุกัป เมื่อลดถึง ๑๐ ปีแล้ว ก็จะค่อยๆ อายุยืนขึ้นไปอีกจนถึงอสขัยปี เป็นอายุขัยเท่ากับอายุในสมัยต้นกัป นับอายุมนุษย์จากอสขัยปี ลงมาถึง ๑๐ ปี แล้วนับจาก ๑๐ ปี ย้อนขึ้นไปจนถึงอสขัยปี เช่นนี้ เรียกว่า ๑ อันตรกัป

๓. อสงไขยกัป จำนวน ๖๔ อันตรกัป หมายถึง อายุกัปของมนุษย์เวียนลงเวียนขึ้น จากอสขัยปีเป็นอายุกัป จนถึง ๑๐ ปี เป็นอายุกัป จนครบ ๖๔ รอบอันตรกัปแล้ว จึงนับเป็นอสไขยกัป อสงไขยกัปย่อมนเกิดขึ้นโดยลำดับ ๔ อย่าง คือ

ก. **สังวัฏฏอสไขยกัป** เป็นอสไขยกัปที่จักรวาลอันมีจำนวนแสนโกฏิจักรวาล กำลังทำลายอยู่

ข. **สังวัฏฏฐายีอสไขยกัป** เป็นอสไขยกัปที่จักรวาลถูกทำลายลงหมดสิ้น จนมีแต่ความว่างเปล่าของอากาศตั้งอยู่

ค. **วิวัฏฏอสไขยกัป** เป็นอสไขยกัปที่จักรวาลถูกทำลายลงหมดสิ้น เริ่มตั้งขึ้นใหม่ เจริญขึ้นตามลำดับ

ง. **วิวัฏฏฐายีอสไขยกัป** เป็นอสไขยกัปที่จักรวาลได้เริ่มตั้งขึ้นใหม่เรียบร้อยแล้วตามเดิมทั่วแสนจักรวาล พื้นแผ่นดิน ภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ดวงดาวน้อยใหญ่ต่างๆ คน สัตว์ และสถานที่ ปรากฏขึ้นพร้อมแล้ว และตั้งอยู่เป็นปกติทุกอย่าง

๔. মহากัป มหากัปนั้น เป็นการนับเวลาที่ยาวนานมาก โดยนับ ๔ อสงไขยกัปเป็น

๑ มหากัปป์ ในมหากัปป์หนึ่งๆ เป็นเวลายาวนาน จนไม่อาจประมาณได้ แต่มีข้ออุปมาเวลาของมหากัปป์ไว้ว่า เหมือนพระมหานครแห่งหนึ่ง มีกำแพงสูง ๑๐๐ โยชน์ กว้างยาวด้านละ ๑๐๐ โยชน์ มีเมล็ดพันธุ์ผักกาดเต็มพื้นที่นั้น เมื่อครบรอบร้อยปี ให้หยิบเอาเมล็ดพันธุ์ผักกาดนั้นทิ้งเสียเมล็ดหนึ่ง จนกว่าเมล็ดพันธุ์ผักกาดนั้นจะหมดไป จึงจะครบจำนวนเวลาของ ๑ มหากัปป์ ซึ่งแสดงว่าเวลาอันแท้จริงนั้น เหลือประมาณที่จะนับได้

อีกนัยหนึ่ง กัปป์นี้ที่เกี่ยวข้อกับพุทธศาสนา มี ๒ ประการ คือ

๑. สุธัญญกัปป์ หมายถึง กัปป์ที่ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระเจ้าจักรพรรดิ อุบัติขึ้น มี ๔ อย่างคือ

- ก. สุธัญญมหากัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ที่ไม่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น
- ข. สุธัญญอสงไขยกัปป์ ได้แก่ สังวัฏฏอสงไขยกัปป์ สังวัฏฏฐายีอสงไขยกัปป์ และวิวัฏฏอสงไขยกัปป์ ที่ไม่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น
- ค. สุธัญญอันตรกัปป์ ได้แก่ อันตรกัปป์ที่ไม่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น
- ง. สุธัญญอายุกัปป์ ได้แก่ ระหว่างมนุษย์ที่มีอายุมากกว่าแสนปีขึ้นไป และระหว่างมนุษย์ที่มีอายุน้อยกว่าร้อยปีลงมา

๒. อสุธัญญกัปป์ หมายถึงกัปป์ที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระเจ้าจักรพรรดิ อุบัติขึ้น มี ๕ อย่าง คือ

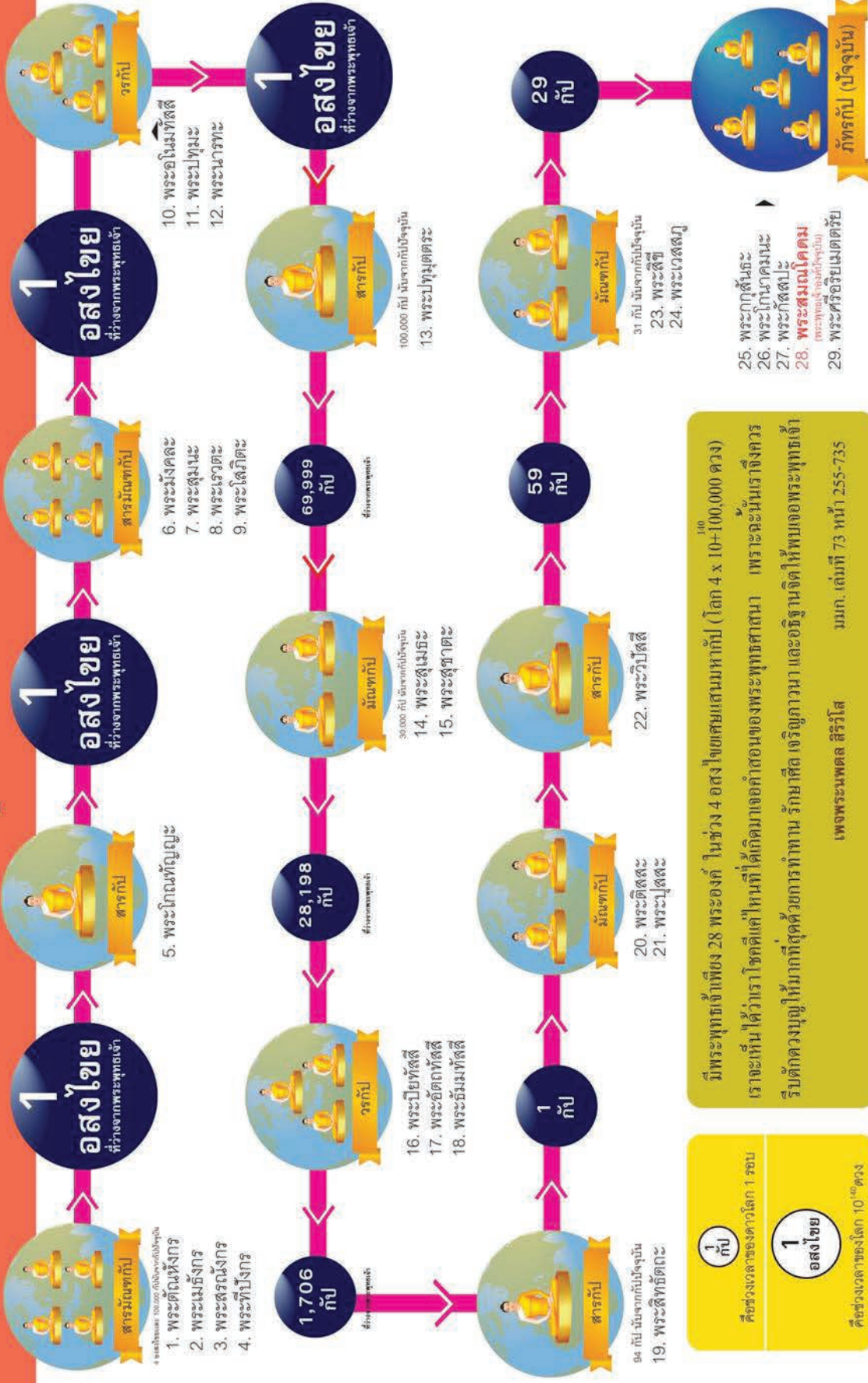
- ก. สารกัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ๑ พระองค์
 - ข. มัณฑกัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ๒ พระองค์
 - ค. วรกัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ๓ พระองค์
 - ง. สารมัณฑกัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ๔ พระองค์
 - จ. ภัททกัปป์ ได้แก่ มหากัปป์ ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ๕ พระองค์
- กัปป์ที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติมากกว่า ๕ พระองค์ ไม่มี

ที่มาภาพประกอบ การเกิดขึ้นของพระพุทธรูปในช่วง ๔ อสงไขย

<https://www.facebook.com/nop072/photos>

/a.213951445481142/2046252202251048/?type=3

การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าในระยะเวลา 4 อสงไขย

มีพระพุทธเจ้าเพียง 28 พระองค์ ในช่วง 4 อสงไขยแสนมหากัป (โลก $4 \times 10^{100,000}$ ดวง)
 เราจะเห็นได้ว่าเราโชคดีแค่ไหนที่ได้เกิดมาเจอคำสอนของพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นเราจึงควร
 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รักษาชีวิต ทรัพย์สิน และครอบครัวให้ดี ให้พ้นจากพระพุทธเจ้า

เพลงพระเนตร สิริโส นมก. เล่มที่ 73 หน้า 255-255

คือช่วงเวลาของดาวโลก 1 รอบ
 คือช่วงเวลาของโลก 10^{10} ดวง

มารู้จักกับปีที่จักรวาลถูกทำลายที่เรียกว่า **สังวัฏฏอสงไขยกัป** กับปีที่จักรวาลถูกทำลาย มี ๓ ประเภท คือ

๑. **เตโชสังวัฏฏอสงไขยกัป** คือ กับปีที่จักรวาลถูกทำลายด้วย **ไฟ**

๒. **อาโปสังวัฏฏอสงไขยกัป** คือ กับปีที่จักรวาลถูกทำลายด้วย **น้ำ**

๓. **วายุสังวัฏฏอสงไขยกัป** คือ กับปีที่จักรวาลถูกทำลายด้วย **ลม**

จักรวาลที่ถูกทำลายด้วยไฟ น้ำ และลม ครบทั้ง ๓ ประเภทนั้น ต้องใช้เวลานานถึง ๖๔ มหากัป ในจำนวน ๖๔ มหากัปนั้น เป็นการถูกทำลายด้วยไฟ ๕๖ มหากัป เรียกว่า มหา กัปรอบใหญ่ ๑ รอบ ในมหากัปรอบใหญ่ ยังแบ่งเป็นมหากัปรอบเล็กได้ ๘ รอบ และรอบ หนึ่ง ๆ มีจำนวน ๘ มหากัป

ในมหากัปรอบเล็ก รอบที่ ๑ ถูกทำลายด้วยไฟ ๗ มหากัป และ มหากัปที่ ๘ ถูกทำลายด้วยน้ำ รอบที่ ๒ ถึงรอบที่ ๗ เป็นเหมือนกันกับมหากัปเล็กรอบที่ ๑ รอบที่ ๘ ตั้งแต่ มหากัปรอบที่ ๑ - ๗ ก็ถูกทำลายด้วยไฟ และมหากัปรอบที่ ๘ ก็ถูกทำลายด้วยลม

มหากัปที่พินาศด้วยไฟนั้น ย่อมพินาศตั้งแต่อบายภูมิ ๔ ขึ้นไป จนถึง ปฐมฌานภูมิ ๓

มหากัปที่พินาศด้วยน้ำนั้น ย่อมพินาศตั้งแต่อบายภูมิ ๔ ขึ้นไป จนถึง ทุตติยานภูมิ ๓

มหากัปที่พินาศด้วยลมนั้น ย่อมพินาศตั้งแต่อบายภูมิ ๔ ขึ้นไป จนถึง ตติยานภูมิ ๓

ตั้งแต่จตุตถฌานภูมิ คือ ชั้นเวฬุผลาญขึ้นไป ย่อมพ้นจากการถูกทำลายด้วยอำนาจ ใดๆ ทั้งสิ้น

ขอบเขตของโลกที่ถูกทำลายด้วยอำนาจแห่งไฟ น้ำ และลม ย่อมมีความกว้างใหญ่ไพศาล กินอาณาเขตถึงแสนโกฏิจักรวาล อันเป็นอาณาเขตธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่แผ่ขยาย ไปถึง มี ๓ คือ

๑. ขาติเขต หมายถึง ที่เกี่ยวกับการอุบัติของพระโพธิสัตว์ และพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเขตที่กำหนดด้วย หมื่นจักรวาล กล่าวคือ เมื่อพระโพธิสัตว์หยั่งลงสู่การปฏิสนธิในครรภ์ มารดา หรือ เวลาที่ประสูติจากครรภ์มารดาก็ดี เวลาที่ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดี หรือ เวลาเสด็จปรินิพพานก็ดี จักรวาลทั้งหมื่นจักรวาล จะไหวสะเทือนไปหมด เหตุนี้จึงชื่อว่า ขาติ เขต

๒. อาณาเขต หมายถึง เขตแดนที่พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะแผ่เข้าไปถึงได้ เป็นเขตที่กำหนดไว้ถึง แสนโกฏิจักรวาล ด้วยอำนาจแห่งพระปริตรทั้งหลาย มีชั้นปริตร อาภานาภปริตร ธัคคปริตร โมรปริตร รัตนปริตร เหล่านี้เป็นต้น เมื่อสาธยายแล้ว ย่อมแผ่กว้างขยายไปถึงแสนโกฏิจักรวาล เหตุนี้ จึงได้ชื่อว่า อาณาเขต

๓. วิสัยเขต หมายถึง เขตแห่งปัญญาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือเป็นเขตที่กำหนดด้วย อนันตโลกธาตุ ซึ่งประกอบด้วยจักรวาลอันหาที่สุดมิได้ เพราะข่ายแห่งพระญาณปัญญาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมพิจารณารู้ทั่วตลอดอนันตโลกธาตุ ดังนั้น จึงชื่อว่า วิสัยเขต บรรดาเขตทั้ง ๓ เหล่านี้ เมื่อเขตแดนของโลกถูกทำลายด้วยไฟ น้ำ หรือลมก็ดี ย่อมกินอาณาเขตถึงแสนโกฏิจักรวาล นั่นก็คือ อาณาเขตถูกทำลาย และเมื่ออาณาเขตถูกทำลายแล้ว ก็หมายถึงชาติเขต อันมีหมื่นจักรวาล ย่อมถูกทำลายไปด้วย ดังนั้น อาณาเขตกับชาติเขตทั้งสองนี้ เมื่อถึงคราวถูกทำลาย ก็จะถูกทำลายลงพร้อมกัน ครั้นเมื่อถึงคราวเกิดขึ้น ก็ย่อมจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันด้วย ส่วนวิสัยเขตนั่น เมื่อถูกทำลายก็ดี หรือเมื่อเกิดขึ้นก็ดี ไม่ได้เป็นไปพร้อมกัน

แสดงจักรวาลพิภพใน ๖๔ มหากัป									
มหากัป รอบเล็ก	ครั้งที่								มหากัป รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	
๑									๘
๒									๘
๓									๘
๔									๘
๕									๘
๖									๘
๗									๘
๘									๘
รวม	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๖๔

ไฟ

น้ำ

ช่วงหลังๆมานี้ เรามักจะได้ชมภาพยนตร์เกี่ยวกับวาระสุดท้ายของโลก ถ้ามองว่า โลกใกล้จะถึงกาลถูกทำลายหรือยัง ปัจจุบัน โลกอยู่ในวิวัฏฐายีอสงไขยกัป คือ ในช่วง ๖๔ อันตรกัปสุดท้ายของมหากัป และเมื่อครบ ๖๔ อันตรกัปตามกำหนด นับอายุของมนุษย์ตั้งแต่มีอายุอสงไขยปีลงมา จนถึง ๑ พันปี เป็นอายุกัปแล้ว โลกก็จะถึงกาลพินาศ แปลว่า ยังไม่ใช่เร็วๆนี้ค่ะ แต่ก่อนที่จะถึงคราวที่โลกจะพินาศ โลกธาตุย่อมจะเกิดการหวั่นไหว (ไม่ใช่แผ่นดินไหวนะค่ะ) เป็นโกลาหล ซึ่งการโกลาหลนี้มี ๕ ประการ คือ

๑. กัปโกลาหล เสียงประกาศก็ก้องว่า นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป เป็นเวลาอีกหนึ่งแสนปี โลกจะถึงซึ่งความพินาศ

๒. พุทธโกลาหล เสียงประกาศก็ก้องว่า นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป เป็นเวลาอีก ๑ พันปี จะมีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก

๓. จักรวัตติโกลาหล เสียงประกาศว่า นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป อีก ๑๐๐ ปี จะมีพระเจ้าจักรพรรดิอุบัติขึ้นในโลก

๔. มังคลโกลาหล เสียงประกาศว่า ภายในเวลาอีก ๑๒ ปี พระพุทธเจ้าจะทรงแสดงธรรมที่เป็นมงคล ๓๘ ประการ

๕. โมนะโยโกลาหล เสียงประกาศว่า ภายในเวลาอีก ๗ ปี จะมีผู้ปฏิบัติโมเนยยะบังเกิดขึ้นในโลก เป็นผู้มีความมกน้อย สันโดษ สำรวม กาย วาจา มุ่งทำให้สงบ ไม่รบกวนผู้อื่น มุ่งทางใจไม่ให้โลภ โกรธ เป็นสำคัญ

โกลาหลประการที่ ๑ คือ **กัปโกลาหล** ได้แก่ การประกาศของพวกเทวดาทั้งหลาย เพราะ เหตุธรรมชาติดลใจให้พวกเทวดารู้ว่า จะมีการทำลายโลกเกิดขึ้น บางอาจารย์กล่าวว่า เทวดารู้ว่ากัปจะพินาศ เพราะเห็นอกุศลนิมิตที่เกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวว่า พรหมทั้งหลาย ซึ่งได้ฌานอภิญญา ล่วงรู้เหตุการณ์อันจะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า จึงใช้ให้เทวดามาป่าวร้อง

ดังนั้น ก่อนโลกธาตุจะพินาศ ย่อมจะต้องมีพวกเทวดามาประกาศป่าวร้องให้มนุษย์ทั้งหลายได้ทราบว่ โลกกำลังจะพินาศ โลกย่อมพินาศลงด้วยเหตุธรรม ๓ ประการคือ

๑. โลกเหตุ สมัยใดสัตว์ทั้งหลายหนาแน่นด้วยความโลภ มีกามราคะเป็นต้น สมัยนั้น โลกย่อมถึงคราวต้องพินาศด้วยไฟ เพราะเหตุด้วยอำนาจราคะนั้นร้อนแรง

๒. โทสเหตุ สมัยใดสัตว์ทั้งหลาย มีสันดานมากไปด้วยโทสะ สมัยนั้น โลกย่อมถึงความพินาศลงด้วยน้ำ เพราะเหตุด้วยโทสะ ย่อมกักร้อนจิตใจคล้ายน้ำกรด ที่สามารถกักร้อนโลหะให้ละลายสลายตัวไป เหตุุนั้นโทสะ จึงร้อนแรงเหมือนน้ำกรด

๓. โมหเหตุ สมัยใดสัตว์ทั้งหลายมีสันดานมากไปด้วยโมหะ สมัยนั้น โลกย่อมถึงคราวพินาศด้วยลม เพราะเหตุด้วยโมหะนั้นแผ่ขยายครอบงำจิตใจของสัตว์ทั้งปวง ให้หลงใหลอยู่ในวิญญูทุกข์ ความแผ่ขยายของโมหะ จึงมีสภาพคล้ายลม ด้วยเหตุนี้ โมหะจึงเป็นเสมือนลมกรดที่ทำลายโลกและสัตว์โลกให้พินาศลง

สรุปว่า โลกธาตุย่อมพินาศลงด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ โลภะเป็นเหตุ โทสะเป็นเหตุ และโมหะเป็นเหตุ นั่นเอง มาดูการทำลายในแต่ละอย่างกันค่ะ เริ่มด้วยการถูกทำลายด้วยไฟก่อนค่ะ

เมื่อโลกธาตุจะถูกทำลายด้วยไฟนั้น มหาเมฆ ชื่อว่า **กัปวินาศมหาเมฆ** จะตั้งขึ้นก่อน แล้วฝนก็ตกลงมาทั่วทั้งหมดในแสนโกฏิจักรวาล มนุษย์ทั้งหลายก็พากันเพาะหวานพืชกล้า ข้าวในนา ก็จะแตกงอกงามเติบโตขึ้นเท่าโคเต็มกินได้ จากนั้นจะมีแต่เสียงเมฆและฟ้าร้อง แต่ฝนไม่ตกอีกเลย ข้าวกล้าในนา ก็จะตายหมด ดังที่พระพุทธองค์เคยตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เวลาที่มหาเมฆมีเสียงลั่นดุจเสียงฟ้าร้องนั้น แต่นั่นเป็นต้นไป ฝนจะไม่ตกลงมาอีกเลย นับเป็นเวลาร้อยปี พันปี หมื่นปี แสนปี บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยน้ำฝนเลี้ยงชีวิต ก็จะถูกทำลายลง และบางพวกได้ไปเกิดในพรหมโลก ในปริตตาภูมิบ้าง อปปรมาณาภาภูมิบ้าง สัตว์ทั้งหลายที่อาศัยดอกไม้ ผลไม้ เลี้ยงชีวิต ก็ตาย ไปบังเกิดในพรหมโลกทั้งหมด เมื่อเป็นเช่นนี้สันกาลนาน น้ำที่ขังอยู่ในสระ บ่อ บึง ลำธาร ก็จะแห้งงวดลง สัตว์น้ำอันมี เต่า ปู ปลา เป็นต้น ก็จะถูกทำลายไปบังเกิดในพรหมโลกสิ้น ส่วนสัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในนรก ก็ถูกทำลายย่อยยับไปพร้อมกับที่ดวงอาทิตย์ ดวงที่ ๗ ปรากฏขึ้น

มีคำอธิบายว่า บรรดาอบายสัตว์ทั้งหลายที่เกิดได้ในพรหมโลกนั้น ไม่ใช่ว่าสัตว์เหล่านั้น จะได้ไปบังเกิดในพรหมโลกเลยทีเดียว เมื่อตายจากอบายสัตว์แล้ว ก็ต้องมาบังเกิดในมนุษย์ภูมิก่อน ตายจากมนุษย์แล้วย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นกามาวจร เมื่อได้บังเกิดในเทวโลกแล้ว ก็บำเพ็ญฌานไปเกิดในพรหมโลกอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพราะว่า ก่อนที่โลกจะพินาศนั้น ธรรมชาติของโลกจะดลใจให้เทวดาที่ชื่อว่า **โลกพยุหเทวดา** รู้ตัวว่าอีกแสนปีข้างหน้าจะบังเกิดกัปวินาศ จึงพากันสัจจรไปมนุษยโลก ป่าวประกาศว่า อีกแสนปีข้างหน้าจะบังเกิดกัปวินาศ โลกจะฉิบหาย มหาสมุทร แผ่นดิน ภูเขาจักรวาลและเขาสิเนรุ จะถูกไฟเผาผลาญจนโล่งเตียนถึงพรหมโลก ขึ้นปฐมฌานภูมิ ขอตานทั้งหลายจงอย่าได้ประมาท จงพากันเจริญพรหมวิหาร มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และจงอุปถัมภ์บำรุง บิดามารดา เคารพผู้เฒ่าผู้ใหญ่ในตระกูลไว้ให้จงดี

ในกาลครั้งนั้น มนุษย์และทวยเทพทั้งหลาย เมื่อได้ยินโลกพยุหเทวดา มาประกาศเช่นนี้ ต่างก็พากันบังเกิดธรรมสังเวช เจริญเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขากวาวา ด้วยอำนาจ

แห่งการเจริญพรหมวิหาร ครั้นตายลงก็จะได้ไปบังเกิดในเทวโลก หรือ พรหมโลก พวกที่ไปเกิดในเทวโลก ก็จะมีพรหมวิหารโยกสณ บริกรรมจนได้ฌานสมาบัติ และเมื่อถึงแก่ความตาย ก็จะได้ไปเกิดในพรหมโลก

พวกอบายสัตว์ที่มีอกุศลเบาบาง ก็จะไปบังเกิดในสวรรค์ ด้วยกำลังของกุศลผลบุญแต่ชาติปางก่อน ด้วยอำนาจของกุศลอุปปราปรีชเวทนิยกรรม ทำให้บังเกิดในเทวโลก เมื่อเกิดในเทวโลกแล้ว ก็เจริญฌานสมาบัติเพื่อไปเกิดในพรหมโลกด้วยกันทั้งสิ้น

ส่วนพวกอบายสัตว์ที่มีอกุศลกรรมหนัก เช่น พวกนิยตมิจฉาภิภูฏิกรรม เมื่อโลกทำลาย ก็จุติจากอบายภูมิที่กำลังถูกทำลายนั้น ไปบังเกิดในอบายภูมิแห่งจักรวาลอื่นที่ได้ถูกทำลาย

นับแต่ฝนมิได้ตกลงมาในโลกธาตุสิ้นกาลนาน พืชพันธุ์ธัญญาหารก็เหี่ยวแห้งตาย บรรดาสัตว์ทั้งหลายได้รับความอดอยาก ค่อยๆ ล้มตายลง ครั้นต่อมาดวงอาทิตย์ จะเกิดขึ้น ๑ ดวง รวมเป็น ๒ ดวง โคจรอยู่ตรงข้ามกับดวงที่ ๑ ทำให้กำหนดเวลากลางคืนและกลางวันไม่มี เพราะเมื่อดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าไป ดวงใหม่ก็ปรากฏขึ้นอีก โลกจึงถูกความร้อนแผดเผาอยู่ตลอดเวลา เกิดความร้อนแรงกล้ามากกว่าเดิม ทำให้แม่น้ำน้อยใหญ่เหือดแห้งสิ้นไปทุกตำบล ยังเหลือแต่น้ำในมหานทีทั้ง ๕ คือ คงคา ยมุนา อจิรวดี มหิมหา สรรภู และน้ำในสระใหญ่ กับในมหาสมุทร

เมื่อดวงอาทิตย์ดวงที่ ๒ ปรากฏขึ้นแล้ว ล่วงมาอีกช้านาน ดวงอาทิตย์ดวงที่ ๓ ก็เกิดขึ้น น้ำในมหานทีทั้ง ๕ ก็แห้งหายไปแล้ว ต่อมาอีกช้านาน ก็เกิดดวงอาทิตย์ดวงที่ ๔ ทำให้น้ำในสระใหญ่ทั้ง ๗ แห่ง คือ สระอนดาต สระกุณาละ สระรณกาล สระมณทากินี สระสีหปตาคะ สระกัณมุณฑะ และสระฉัททันตะ น้ำทั้ง ๗ สระนี้ก็เหือดแห้งไป และน้ำในมหาสมุทรก็ค่อยๆ จวดลงเป็นลำดับ กาลต่อมาดวงอาทิตย์ดวงที่ ๕ ก็เกิดขึ้น ทำให้น้ำในมหาสมุทรเหือดแห้งหมด ครั้นล่วงกาลนานไป ดวงอาทิตย์ดวงที่ ๖ ก็เกิดขึ้น โลกธาตุทั้งหลายก็เป็นควันคลุ้มตลบทั่วไปในแสนโกฏิจักรวาล แผ่นดิน ภูเขาทั้งหลายก็สิ้นชาติสิ้นยาง หมดความชุ่มชื้น ดังที่พระพุทธองค์แสดงไว้ในสัทตังคตตรพระบาลีว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนายช่างหม้อลำดับภาชนะดินดิบเข้าในเตาแล้ว เอาดินฉาบทาข้างบนแล้วใส่ไฟในเตา บังเกิดเป็นควันคลุ้มตลบไปทั่วเตานั้น อุปมานี้ฉันใด เมื่อดวงอาทิตย์ดวงที่ ๖ เกิดขึ้น ก็บังเกิดควันคลุ้มตลบไปทั่วแสนโกฏิจักรวาลฉันนั้น และควันจะคลุ้มตลบอยู่เช่นนี้ชั่วนานาน จึงเกิดดวงอาทิตย์ดวงที่ ๗ ครั้นแล้วโลกธาตุในแสนโกฏิจักรวาลก็ลุกโชติช่วง ตั้งแต่อบายภูมิ และมนุษย์ภูมิก่อน แล้วลุกลามขึ้นไป ไหม้จาตุมหาราชิกาภูมิ ลุกลามไปจนถึงดาวดึงส์ ยามา ดุสิตา นิมมานนรดี ปรมิมีตวสวัตติ เป็นลำดับไปจนถึงปฐมฌานภูมิ ๓ คือ พรหมปาริสาชชา พรหมบุโรหิตา และมหาพรหม แล้วหยุดอยู่เพียงนั้น

สังขารโลกทั้งปวง มีแผ่นดินเป็นต้น ก็จะมีอดไหม้เป็นจุนวิจุนไปในไฟนั้น ไม่มีเหลือแม้เท่าอณู เมื่อเตโชธาตุเผาผลาญโลกพินาศสิ้นแล้วก็ดับลง อากาศในเบื้องต่ำกับอากาศเบื้องบนก็ตลอดโล่งเป็นอันเดียว เกิดความมีตมนอนธการ อิกนานนักหนา

เมื่อโลกธาตุพินาศลงจนอากาศเนืองกันเป็นอันเดียวกันแล้ว ก็มีมหาเมฆตั้งขึ้น แล้วฝนก็ตกลงทั่วบริเวณที่ถูกไฟทำลายนั้น ในชั้นแรกหยาดฝนประมาณเท่าน้ำค้างอันละเอียดจะตกอยู่เช่นนี้เป็นเวลานาน แล้วเม็ดฝนจะค่อยๆ โตขึ้นเท่าเม็ดธัญ เมล็ดข้าวโพด ถั่ว เท่ากำนดอกบัวเท่าสาเกต้าข้าว เท่าเสา เท่าลำตาล เต็มทั่วแสนโกฏิจักรวาลที่ไฟไหม้ จนถึงทุติยฌานภูมิ และจะเกิดลมพัดขึ้นเบื้องล่าง ร่องรับน้ำฝนไว้มิให้ตกเร็วไปในเบื้องต่ำ ดั่งน้ำที่ขังอยู่ในใบบัว อำนาจของลมที่พัดหนุนอยู่เบื้องล่าง พัดอย่างแรงกล้า จึงพัดแทรกน้ำขึ้นมาทำให้เกิดการไหลวนและระเหยงวดลง แล้วตกตะกอนเกาะรวมตัวกันอยู่เบื้องล่าง เมื่อน้ำงวดลงมาโดยลำดับ พรหมโลกก็ตั้งขึ้น ต่อจากนั้นเทวโลกทั้ง ๔ คือ พรหมมิตตวสวัตติ นิมมานนรดี ดุสิต ยามา ก็ตั้งขึ้น ยังเหลือดาวดึงส์ กับจาตุมหาราชิกา ยังมิได้ตั้งขึ้น ภูมิทั้ง ๒ นี้ อยู่ที่เขาสินธุ และเขาสินธุนี้เกี่ยวเนื่องติดต่อกับแผ่นดิน เมื่อเขาสินธุยังไม่เกิด แผ่นดินก็ยังเกิดไม่ได้

เมื่อน้ำงวดลงจนถึงที่เกิดแห่งแผ่นดินแล้ว จึงเกิดลมพัดแรงกล้าโดยรอบ หุ้มหอบน้ำไว้มิให้ไหลไปไหน อุปมาเหมือนน้ำในธมกรก ต่อมาน้ำจะงวดลงจนเกิดเป็นตะกอนจับกัน กลายเป็นผิวแผ่นดินลอยฟ่องอยู่เหนือน้ำ ดังดอกบัวชูดอกอยู่เหนือน้ำ แผ่นดินมีสีเหลืองดังดอกกรรณิการ สกกลิ่นหอม มีรสหวาน เรียกว่า **จวนดิน**

เมื่อแผ่นดินตั้งขึ้นแล้ว สัตว์ทั้งหลายที่ได้ไปเกิดในอภัสสราภูมิ บางจำพวกสิ้นอำนาจฌานกุศล หรือสิ้นอายุ ก็จะมีจิตจากพรหมโลกมาปฏิสนธิด้วยโอปปาติกะ กำเนิดเป็นมนุษย์ ซึ่งมีเพศคล้ายพรหม หาความเป็นหญิงเป็นชายมิได้ มีรัศมีกายรุ่งเรือง เหาะเหินเดินอากาศได้ ท่องเที่ยวไปในเวหา เสวยสุขอยู่ชั่วกาลนาน ครั้นต่อมา คนหนึ่งในจำนวนเหล่านั้น เกิดมีความโลภ ด้วยแลเห็นแผ่นดินมีสีสนสวยงาม มีกลิ่นหอม ทำให้อยากลองลิ้มรสดู จึงหยิบบดินนั้นใส่ปาก พอสัมผัสกับลิ้น รสดินก็ซาบซ่านไปทั่วสรรพางค์กาย เกิดรสร่อยเป็นที่ชอบใจยิ่งนัก เกิดตณหาครอบงำ จึงบริโภคนั้นเรื่อยมา ส่วนมนุษย์คนอื่นเห็นเข้าก็เอาอย่างบ้าง เมื่อรู้รสแผ่นดินแล้ว ก็เกิดตณหา พวกกันบริโภครสแผ่นดินจนสิ้น ทุกคนแต่นั้นมา รัศมีกายก็เสื่อมอันตรธานไป เมื่อรัศมีกายหายไป ก็เกิดความมืดสนิทไปทั่ว คนทั้งหลายก็มีความตกใจกลัว ครั้นต่อมา จึงเกิดดวงอาทิตย์ขึ้น มีแสงสว่างไสวส่องไปได้ทั่วทุกมุมโลก

มนุษย์ทั้งหลายก็พากันชื่นชมโสมนัสในแสงสว่างนั้น ต่างก็พากันบริโภครสแผ่นดินด้วยความอิ่มเอิบ ตัณหากำเริบเข้าครอบงำสัตว์ทั้งหลายไปทั่ว บางพวกฉิวพรรณผ่องใส แต่บางพวกก็ฉิวพรรณทรมาน จึงเกิดความดูหมิ่นดูแคลน ระหว่างคน ๒ พวก บาปกรรม ๒ ประการ จึงแสดงอาการให้ปรากฏชัด นั่นคือ **สักกายทิฏฐิ** และ **มานะ** อันเป็นเหตุธรรมที่ตามตัณหาอย่างใกล้ชิด เมื่อบาปกรรมของมนุษย์แรงกล้าขึ้น จัวนดินอันร่อยก็สูญหายไป แผ่นดินก็กลายเป็นกระบิดิน มีลักษณะคล้ายเห็ด ลอยอยู่ในน้ำ มีกลิ่นหอม มีรสอร่อย เป็นอาหาร ครั้นสันดานของมนุษย์หนาด้วยบาปกรรม กระบิดิน ก็อันตรธานไป เกิดเป็นเครื่องดินขึ้นมาแทน ต่อมาเครื่องดินก็หายไป ปรากฏมีข้าวสาลีงอกขึ้นเอง ไม่มีร่า มีกลิ่นหอม มนุษย์รูดเก็บไปหุงกินได้ทันที ข้าวสาลีที่เก็บไปก็งอกขึ้นมาใหม่แทนที่ เป็นอยู่อย่างนี้ชั่วนกาลนาน

ครั้งนั้นมนุษย์รับประทานแต่ข้าว ไม่ต้องมีกับ เติมที่มนุษย์ทั้งหลายรับประทานอาหารรสเดียว คือ รสแผ่นดิน ซึ่งเป็นเหมือนสุทธาหาร ครั้นต่อมาได้รับรสอาหาร คือ ข้าวสุกอันเป็นของหยาบ อูจจาระ และปัสสาวะ ก็เกิดขึ้น จำเป็นจะต้องมีทวารขับถ่ายมูล และกรีส จึงเกิดทวาร และอวัยวะเพศทั้ง ๒ ขึ้น เพื่อขับถ่ายปัสสาวะ ตามแต่ใครที่เคยเป็นชาย หรือเป็นหญิงมาก่อน และได้กระทำมานบังเกิดในพรหมโลก เมื่ออำนาจของฌานที่ตนข่มกามราคะไว้ขาดไปจากสันดานของตน ก็เป็นโอกาสแก่กามคุณ อันเกี่ยวกับอินทริยรูป คือ อิตถินทรีย์ หรือ ปุริสินทรีย์ ซึ่งได้อุปนิสัยปัจจัยมาแต่อดีตก็เกิดขึ้น แต่นั่นต่อมา มนุษย์ทั้งหลายก็ชวนชวายนในการส้องเสพเมถุนธรรม จนถึงการแสวงหาเหย้าเรือนเคหสถาน และเกิดความเกียจคร้านในการทำมาหากิน

คนจำพวกใดพอใจในการเสพเมถุนธรรม คนจำพวกนั้นก็ย่อมรุ่มรวยด้วยการทำมาหากิน ส่วนคนบางพวกเห็นว่า การส้องเสพเมถุนธรรมคือ เสพสัทธิธรรมเป็นบาปอกุศล ก็ชวนชวายนหาทางที่จะล้างบาป หรือ ลอยบาป จึงพากันเข้าป่า สร้างบรรณศาลาอาศัย มีปกติเที่ยวไปในหมู่บ้านเพื่อขออาหารเขากิน คนเหล่านี้ชื่อว่า **พราหมณ์** คือ นักบวช ผู้ลอยซึ่งบาปและเมถุนธรรม หรือ ผู้ออกจากกามนั่นเอง

การกำหนดเวลาสงฆ์กับปีทั้ง ๔ เมื่อโลกธาตุถูกทำลายด้วยไฟ

๑. สังวัฏฏสงฆ์กับปี นับกำหนดเวลา ตั้งแต่ กับปีวินาศมหาเมฆ ตั้งเขาขึ้นแล้ว ไฟไหม้ทั่วแสน โภกิจจรวาล จนกระทั่งไฟดับ

๒. สังวัฏฏฐายีสงฆ์กับปี นับกำหนดเวลาตั้งแต่เปลวไฟดับขาดไปแล้ว จนกระทั่งถึงฝนตกเต็มในฤดู ไฟไหม้

๓. วิวัฏฏอสงไขยกัปป์ นับกำหนดเวลาดังแต่ฝนตกเต็มทั่วไป ในแสนโกฏิจักรวาล จนถึงดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์เกิดขึ้น

๔. วิวัฏฏฐายีอสงไขยกัปป์ นับกำหนดเวลาดังแต่ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์เกิดขึ้น จนถึงกัปป์วินาศ มหาเมฆ ตั้งขึ้นใหม่อีก

ต่อไปจะแสดงเรื่องโลกถูกทำลายด้วยน้ำคะ โลกธาตุที่จะถูกทำลายด้วยน้ำนั้น เมื่อตอนที่กัปป์วินาศมหาเมฆ เริ่มตั้งขึ้นแล้ว มีฝนตกลงมาพอให้ปลูกพืชได้ ตั้งแต่นั้นมาฝนก็หยุดไม่ตกลงมาอีก ดวงอาทิตย์คงมีดวงเดียว โลกธาตุที่ถูกทำลายด้วยน้ำนี้ ไม่มีดวงอาทิตย์ดวงที่ ๒ เกิดขึ้น แต่มีขารุทกมหาเมฆน้ำกรด เกิดขึ้นแทน แล้วมหาเมฆน้ำกรดนี้ ก็จะแปรสภาพเป็นฝนตกลงมา ครั้งแรกเป็นหยาดฝนที่ละเอียดก่อน แล้วค่อยๆ เป็นฝนเม็ดโตขึ้นเป็นลำดับ ตกลงมาเต็มบริเวณทั่วไปในแสนโกฏิจักรวาล พื้นพสุธาและมหาบรรพตทั้งปวง เมื่อถูกน้ำกรดก็แหลกละลายเป็นจุณวิจุณไป เหมือนก้อนเกลือที่ทิ้งลงในน้ำ โดยรอบแสนโกฏิจักรวาลนั้น มีลมพัดหุ้มหอบน้ำขังไว้มิให้ไหลล้นพ้นออกไปนอกแสนโกฏิจักรวาลนั้น ฝนน้ำกรดที่ทำลายโลกธาตุนี้ จะเอ่อล้นท่วมทันสูงขึ้นไปถึงกามาวจรทั้ง ๖ ชั้น แล้วท่วมขึ้นไปถึงพรหมโลก ตั้งแต่ปฐมฌานภูมิขึ้นไป หยตอยู่ใต้ชั้นสุกภินหา บรรดาสังขารทั้งหลาย แหลกละลายไปสิ้น เมื่อสังขารทั้งหลายสูญสิ้นไปแล้ว น้ำกรดก็จะยุบแห้งอันตรธานไป อากาศเบื้องบนกับเบื้องล่าง จะต่อเนื่องเป็นอันเดียวกัน และเมื่อถึงคราวที่โลกจะตั้งขึ้นใหม่ ก็เป็นไปทำนองเดียวกับที่โลกธาตุถูกทำลายลงด้วยไฟจนหมดสิ้นแล้วนั่นเอง แต่เมื่อจะตั้งขึ้นใหม่นั้น ย่อมตั้งขึ้นจากอาภัสสราภูมิลงมา

การกำหนดเวลาอสงไขยกัปป์ทั้ง ๔ เมื่อโลกธาตุถูกทำลายด้วยน้ำ

๑. สังวัฏฏอสงไขยกัปป์ นับกำหนดเวลา ตั้งแต่ กัปป์วินาศมหาเมฆ ตั้งขึ้น แล้วฝนน้ำกรดก็ตกลงมาทำลายโลกธาตุให้สิ้นไป จนฝนน้ำกรดนั้นยุบแห้งอันตรธานไป ทิ้งไว้แต่อากาศที่ต่อเนื่องเป็นอันเดียวกัน

๒. สังวัฏฏฐายีอสงไขยกัปป์ นับเวลาดังแต่ฝนน้ำกรดที่ทำลายโลกเหือดแห้งสิ้นไปแล้ว มีมหาเมฆเกิดตั้งขึ้นใหม่ จนกระทั่งฝนที่สร้างโลกนั้น ตกลงมาจนเต็มแสนโกฏิจักรวาล และท่วมถึงภูมิที่ถูกทำลายลงด้วยน้ำกรดแล้วนั้น

๓. วิวัฏฏอสงไขยกัปป์ นับตั้งแต่ฝนตกลงมาเต็มที่ แล้วค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งเกิดดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ขึ้น

๔. วิภัญญาอสงไขยกัป นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ปรากฏขึ้นแล้ว จนกระทั่งถึงกัปวินาศมหาเมฆ ตั้งขึ้นอีก

อสงไขยกัปทั้ง ๔ นี้ มีระยะเวลายาวนาน ๖๔ อันตรกัป เสมอกัน และรวมทั้ง ๔ อสงไขยนั้นเป็น ๑ มหากัป

การทำลายโลกธาตุอย่างสุดท้าย คือ การถูกทำลายลงด้วยลม เมื่อกัปวินาศมหาเมฆตั้งขึ้นแล้ว ทำให้ฝนตกทั่วแสนโกฏิจักรวาล แล้วก็หยุดไป ดวงอาทิตย์คงมีอยู่ดวงเดียว ไม่มีดวงที่ ๒ เกิดขึ้น แต่นั่นไปก็เกิดลม **วายุสังวัฏฐะ** คือลมที่จะทำลายโลกให้วินาศ ลมวายุสังวัฏฐะนี้ ในชั้นแรกพัดโชยอ่อนๆ พอที่ละอองธุลีอันละเอียดฟุ้งขึ้นได้ แล้วก็ค่อยๆ พัดแรงขึ้น แรงจนกระทั่งพัดพาเอาก้อนศิลาน้อยใหญ่เคลื่อนไปได้ แล้วยิ่งพัดแรงขึ้นจนถอนต้นไม้ ภูเขาให้กระจัดกระจายเลื่อนลอยไปในอากาศ กระทบกระทั่งกันแตกแหลกละเอียดเป็น ภัสมธุลี หายไปในอากาศ ครั้นต่อมาเกิดลมพัดจากเบื้องล่างของพื้นแผ่นดิน มีกำลังแรงกล้ามาก จนทำให้แผ่นดินพลิกแตกกระจายปลิวไปในอากาศ กระทบกันแหลกละเอียดเป็นจุณวิจุณไป ทั้งภูเขา สัตต บรรพต เขาสิเนรุ เขากันจักรวาล ตลอดจนอากาศวิมาน ของกามาวจรเทวโลกในแสนโกฏิจักรวาล ย่อยยับสูญหายไป ในอากาศ ลมประลัยโลกนี้จะพัดตั้งแต่ชั้นกามภูมิ ขึ้นไปจนถึงรูปาวจรภูมิ คือ พรหมโลกทั้ง ๔ ชั้น อันมีปฐมฌานภูมิ ๓ ทุตติยานภูมิ ๓ และตติยานภูมิ ๓ แล้วก็หยุดอยู่เพียงนั้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวง แม่น้ำที่รองรับแผ่นดิน และลมที่หุ้มห่อรองรับน้ำไว้ก็วินาศสูญหายไป เพราะลมมหาประลัยนี้ เมื่อพัดทำลายสิ้นแล้ว ลมนั้นก็จะสงบไปเอง อากาศเบื้องบนและเบื้องล่างตลอดโล่งถึงกัน

ครั้นถึงคราวโลกจะตั้งขึ้นใหม่ ก็ให้เกิดมีมหาเมฆ แล้วฝนก็ตกลงมาเต็มทั่วไปในแสนโกฏิจักรวาลนั้นอีก ให้น้ำท่วมท้นขึ้นไปจนถึงที่ที่พินาศไปด้วยลม แล้วน้ำนั้นจะค่อยๆเหือดแห้งยุบลงตามลำดับ

โลกที่จะปรากฏขึ้นก่อน ก็ปรากฏขึ้นตั้งแต่ชั้นสุภกิณหาพรหมลงมาโดยลำดับ

การกำหนดเวลาอสงไขยกัปทั้ง ๔ เมื่อโลกธาตุถูกทำลายด้วยลม

๑. สังวัฏฐอสงไขยกัป นับกำหนดเวลา ตั้งแต่กัปวินาศมหาเมฆ ตั้งขึ้น จนกระทั่งลมที่พัดทำลายโลกนั้นสงบลง

๒. สังวัฏฐาอสงไขยกัป นับกำหนดเวลา ตั้งแต่ลมสงบ จนกระทั่งฝนสร้างโลกตกลงมาเต็มภูมิภาคต่างๆ ที่ถูกทำลาย

๓. วิภัญญอสงไขยกัปป์ นับตั้งแต่น้ำที่ท่วมเต็มที่แล้วลดลง ปรากฏมีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์

๔. วิภัญญายีอสงไขยกัปป์ นับตั้งแต่น้ำที่ท่วมเต็มที่แล้วลดลงแล้วเป็นต้นมา จนถึง กัปป์วินาศมหาเมฆ ตั้งขึ้นอีก

อสงไขยกัปป์ทั้ง ๔ นี้ มีระยะเวลานานเสมอกัน และรวมกันเป็น ๑ มหากัปป์

และแล้วก็มาถึงบทสรุปค่ะว่า ภูมิที่อยู่อาศัยของสัตว์ จักรวาลหนึ่ง หรือโลกธาตุหนึ่ง มี ๓๑ ภูมิ จักรวาลหรือโลกธาตุ มีจำนวนอนันตจักรวาล หาที่สุดมิได้ จักรวาลมีความสัมพันธ์ กับพระพุทธรูปเจ้าคือ

อนันตจักรวาล เป็นวิสัยเขตของพระพุทธรูปเจ้า แสนโกฏจักรวาล เป็นอาณาเขตที่ โลภียธรรมแผ่ไปถึง

หมื่นจักรวาล เป็นชาติเขต ที่มีผู้ตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ จักรวาล หรือ โลกธาตุ เรียกว่า โอกาสโลก

สัตว์ที่อาศัยอยู่ในจักรวาล เรียกว่า **สัตว์โลก (ชั้น ๕)** รูปธรรมและนามธรรม (จิต เจตสิก รูป) ที่ประกอบเป็นชั้น ๕ ในสัตว์ เรียกว่า **สังขารโลก**

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวของพระอภิธรรมมาพอเป็นอุปนิสัยปัจจัย หลายตอนด้วยกันแล้วนะคะ ขอขอบพระคุณที่เมตตาติดตามมาจนถึงตอนสุดท้ายค่ะ ขอความ สวัสดิ์ดี มีสุขภาพแข็งแรง และความเจริญในธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงมีแด่ท่านผู้อ่านที่เคารพทุกท่านค่ะ

หมายเหตุ: เรียบเรียงจากคู่มือการศึกษา พระอภิธรรมมัตถสังคหะ ปริจเฉทที่ ๕ วิภิมุตตสังคหวิภาค
โดย นายวรรณสิทธิ ไวทยะเสวี มูลนิธิแนบมหานิราณนธ์

พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ

วิปัสสนาทีปนิฎฐกา ตอนที่ ๙

จากหนังสือ วิปัสสนาทีปนิฎฐกา โดย หลวงพ่อใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะอาสภมหาเถระ

กัมมัฏฐานปรีถา เลกที่ ๙
ในอภิรัมมัตถลึงคหอรรตถกา
(ต่อจาก วิปัสสนาทีปนีฎีกา ตอนที่ ๘ ใน อาสภสสาร ฉบับที่ ๕๘)

๒. ทุกขานุปัสสนา

ทุกขานุปัสสนา ปัญญาที่พิจารณาเห็นความลำบากของรูปนาม ที่เนื่องมาจากการพบเห็น ประจักษ์แห่งการเบียดเบียน โดยอาการเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปติดต่อกันอย่างไม่ขาดสาย ในขณะที่กำหนดรู้รูปนามตามสภาวะอยู่นั้นแหละ ปัญญานี้ชื่อว่า ทุกขานุปัสสนา

ดังนั้น นักศึกษาทั้งพึงทราบความในระหว่างคำว่า ทุกข, ทุกขลักษณะ, ทุกขานุปัสสนา ทั้ง ๓ นี้ ว่าจะมีความหมายต่างกันดังนี้ คือ

๑. ทุกขธรรม ธรรมที่เป็นทุกข์ ได้แก่รูปนาม ชันธ ๕ หรือกาย-ใจ

๒. ทุกขลักษณะ เครื่องหมายที่กำหนดรู้ว่าเป็นทุกข์ ได้แก่การเกิดดับติดต่อกันอยู่อย่าง ไม่ขาดสาย

๓. ทุกขานุปัสสนา ปัญญาที่มีการพิจารณาเห็นความเป็นทุกข์อยู่เนื่องๆ ในรูปนาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจ หรือขณะที่เห็นความเกิดดับของรูปธรรม ชันธ ๕ อยู่ นั้น ความรู้สึกในขณะนั้น ก็เกิดขึ้นว่า กาย-ใจ นี่เป็นของน่าเกลียด น่ากลัว ไม่ดี เป็นภัยจะหาความสุขสบายจากกาย-ใจ อย่างแท้จริงนั้นหาไม่ได้เลย ได้แก่ปัญญาที่ในมหาภูตล มหาภิรยาขณะกำหนดรู้รูปนาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจ

○ อธิบาย ○

ธรรมดาคนทั้งปวงย่อมเข้าใจในความเป็นอยู่ของสัตว์ทั้งหลายว่า พรหมมีความสุข เทวดาชั้นสูงมีความสุข แต่เทวดาชั้นต่ำมีความสุข มนุษย์มีร่างกายสมบูรณ์อ่อนน้อมดี มั่งมี ศรีสุข มีความสุข ร่างกายไม่สมบูรณ์ มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน อ่อนน้อมไม่ดี ยากจน ขมขื่นใจ เหล่านี้เป็นทุกข์ สัตว์ดิรัจฉานบางพวกมีสุข บางพวกเป็นทุกข์ สัตว์นรกเปรต อสุรกาย เป็นทุกข์ ต่างๆ เหล่านี้ ก็เป็นความเข้าใจถูกต้องเหมือนกัน เพราะมองไปในแง่การเสวยอารมณ์ที่เป็นสุข เป็นทุกข์ โสมนัส โทมนัสของสัตว์ทั้งหลาย แต่ความเป็นจริงนั้น สุขกายก็ดี สุขใจก็ดี ทุกข์กาย ทุกข์ใจก็ดี ล้วนแต่มีการเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปไม่คงที่ แล้วก็กลับเกิดขึ้นอีก ติดต่อกันอยู่อย่างนี้ เรื่อยไปโดยมิได้เว้นเสียเลย

ดังนั้น รูปนาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจที่มีสุขก็ตาม หรือไม่มีสุขก็ตาม ล้วนแต่เป็นทุกข์อยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ทุกข์ เมื่อว่าโดยย่อตามธรรมาธิฐานก็มีเพียง ๓ อย่าง คือ :-

๑. ทุกข์ทุกข ชื่อว่า ทุกข์ เพราะทนได้ยาก เป็นทุกข์จริง ได้แก่ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ
๒. วิปริณามทุกข์ ชื่อว่าทุกข์ เพราะเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่หยุดหย่อน ได้แก่ สุขกาย สุขใจ (ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ เมื่อต้องแปรปรวนเป็นอย่างอื่น)
๓. สังขารทุกข์ ชื่อว่าทุกข์ เพราะมีการจัดแจงปรุงแต่งโดยความเกิดดับ ได้แก่ รูปนาม หรือ กาย-ใจ ทั่วไป

ใน ๓ อย่างนี้ ทุกข์กายทุกข์ใจ ชื่อว่า ทุกข์ทุกข ก็เพราะกายมีอาการเป็นไปต่างๆ เช่น จุกเสียด แน่นท้อง ขัดยอก ปวดศีรษะ ปวดฟัน แผล ฝี ถูกตี ฟันแทง เจ็บไข้ โรคต่างๆ นานา หลายอย่างหลายประการเหลือที่จะพรรณนา ดังที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ ส่วนใจก็เพราะมีความยากจน เสียอกเสียใจ กลัว เนื่องจากได้ประสบเหตุการณ์ที่ไม่ดีต่างๆ ดังที่มีอยู่ทั่วไปในทุกวันนี้ ทุกข์ทั้ง ๒ นี้ล้วนแต่ทนได้ยากทั้งสิ้น ดังนั้นท่านจึงว่าเป็น ทุกขทุกข

ความสุกกายสุขใจ ที่ชื่อว่า วิปริณามทุกข์ นั้น ก็เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่อยู่นั่นเอง ดังเช่นในขณะที่ร่างกายกำลังกระทบกับความเย็น โดยที่มีลมเย็นพัดมาก็ดี หรือกำลังพัดโบกอยู่ก็ดี ขณะนั้นความสุกกายสุขใจย่อมเกิดขึ้น ครั้นหยุดพัดหรือลมหยุดนิ่งไม่โชยมา ความสุกกายสุขใจก็หายไป ถ้าจะให้ความสุกกายสุขใจมีอยู่ก็ต้องมีลมมากระทบอยู่เรื่อยๆ ไป หรือมีการเปิดพัดลมกันอย่างไม่หยุดหย่อน ขณะนั้นความสุกกายสุขใจย่อมเกิดขึ้นได้ หรือเมื่อเสร็จจากการอาบน้ำใหม่ๆ ก็มีความสุกกายสุขใจ แต่ต่อมาไม่ช้านักความสุกกายสุขใจที่เกิดจากการอาบน้ำนั้นก็หายไป ความร้อนเกิดขึ้นมาใหม่ ก็ต้องมีการอาบน้ำกันอยู่เรื่อยๆ ไป เพื่อความสุกใจจะได้เกิดขึ้นอีก ความสุขใจที่เกิดจาก การเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การลิ้มรสที่ดีๆ เหล่านั้น เมื่อหยุดดู หยุดฟัง หยุดดม หยุดรับ ประทานอาหารก็ดี หรืออารมณ์เหล่านั้นหายไปก็ดี ความสุขใจก็หายไปพร้อมกันในขณะนั่นเอง เมื่อจะให้มันอยู่ต่อไป ก็ต้องจัดการปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อมิให้ขาดความสุขใจไปเสีย โดยเหตุดังกล่าวนี้ ท่านจึงกล่าวว่า ความสุกกายสุขใจเป็น วิปริณามทุกข์

รูป นาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจ ชื่อว่า สังขารทุกข์ ก็เพราะมีการจัดแจงปรุงแต่งโดยการเกิดดับ คือนามชันธ ๔ หรือจิตใจ ช่วงขณะคิดนึกครั้งหนึ่ง เกิดขึ้นแสนโกฏีครั้ง ดับไปก็แสนโกฏี

ครั้ง รูป หรือกายเกิดขึ้นมากกว่าห้าพันโกฏีครั้ง ดับไปก็มากกว่าห้าพันโกฏีครั้ง การเกิดดับดังนี้ จะรู้เห็นได้ก็แต่ผู้เจริญวิปัสสนา หรือผู้ที่มีการศึกษาดีในความเป็นไปแห่งรูปนาม ชันธ ๕ เท่านั้น บุคคลนอกนั้นหาได้รู้เห็นเช่นนี้ไม่ แต่จะมีผู้รู้เห็นหรือไม่ก็ตาม สภาวะของรูปและนามก็คงเป็น ดังนี้ตลอด ไป เช่นเดียวกับภาพที่ปรากฏในจอภาพยนตร์ ภาพเหล่านั้นปรากฏขึ้นได้ ก็เนื่องจากการลำดับติดต่อกันของฟิล์มที่เขาถ่ายมาเป็นสายๆ และนำมาต่อกันไว้เป็นอย่างดี แล้วทำการ ฉายออกมาให้เห็นเป็นภาพอันหนึ่งอันเดียวต่อเนื่องกันเพียงชั่ว ๑ นาที ภาพที่เป็นสายๆ ก็ผ่านไปหลายร้อยภาพ แต่ผู้ดูบางคนก็หาได้รู้ไม่ ชื่อนี้ฉันใด การเกิดดับติดต่อกันแห่งรูปนาม ชันธ ๕ อย่างไม่ขาดสายก็ฉนั้น ดังนั้น ท่านจึงกล่าวว่า รูปนาม ชันธ ๕ ทั้งหมดเป็น สังขารทุกข

ทุกข์ทั้ง ๓ อย่างนี้ สังขารทุกขอย่างเดียวกันที่มีอยู่ในสังขารธรรมทั่วไป ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เหตุฉนั้น ท่านอาจารย์ธัมมปาเลระจึงได้แสดงไว้ในวิสุทธิมัคคมหาฎีกาว่า

ติสุ กุฏตาสฺ สงฺขารกุฏตาว พยาปี
ในทุกข์ ๓ อย่างนั้น สังขารทุกขอย่างเดียวกันมีทั่วไปในสังขารธรรมทั้งปวง
ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

กุฏขลกฺขณ

ทุกขลักษณะเครื่องหมายอันเป็นเหตุที่ทำให้รู้ได้ว่าเป็นทุกข์ก็มี ๓ อย่าง คือ :

๑. *ทุกขทุกขลกฺขณ* เครื่องหมายอันเป็นเหตุที่ทำให้รู้ได้ว่าเป็นทุกขทุกข์ คือ ทุกข์จริงๆ ได้แก่อาการที่ทนได้ยาก ที่มีอยู่ภายในกายและใจ ขณะที่เสวยอารมณ์อยู่
๒. *วิปริณามทุกขลกฺขณ* เครื่องหมายอันเป็นเหตุที่ทำให้รู้ได้ว่าเป็นวิปริณามทุกข์ คือ ไม่ใช่ทุกข์จริง ไม่มีใครคำนึงถึงทุกข์ชนิดนี้ ได้แก่อาการไม่คงที่ของความสุขสบายที่มีอยู่ภายในกายและใจ ขณะที่เสวยอารมณ์อยู่
๓. *สังขารทุกขลกฺขณ* เครื่องหมายอันเป็นเหตุที่ทำให้รู้ได้ว่าเป็นสังขารทุกข์ คือ ทุกข์ทั่วไปที่รู้ได้ยาก ได้แก่ อาการที่เกิดขึ้นแล้วดับไปติดต่อกันไม่ขาดสาย

ดังนั้น ทุกข์ ๓ อย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว หากได้มีเทวดาและพรหมที่มีอำนาจ หรือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดมาบัญชาให้เป็นไปก็หาได้ แต่ลักษณะที่มีอยู่ในทุกข์ทั้ง ๓ นี้แหละเป็นผู้

ชี้ขาดลงไปว่าธรรมเหล่านี้เป็นทุกข์ เหมือนหนึ่งงูทั้งปวงซึ่งล้วนแต่มีรูปร่างสัณฐานกลมยาวด้วยกันทั้งสิ้น แต่กระนั้นก็ตาม ยังมีลักษณะเครื่องหมายที่จะให้รู้ได้ว่าตัวไหนดุหรือไม่ดุ และเป็นชนิดใด เป็นต้นว่านี่งูเห่า แมวเขา จงอาง สามเหลี่ยม งูเขียวธรรมดา หางไหม้ เหล่านี้เป็นต้น

ข้อนี้ฉันใด ทุกข์ ๓ อย่างก็ฉันนั้น

ทุกข์ขันธ์แปด

ทุกข์ขันธ์แปด ปัญญาที่พิจารณาเห็นความเป็นทุกข์อยู่เนื่องๆ ในรูปนาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจ ก็มี ๓ อย่างคือ

๑. ทุกขทุกข์ขันธ์แปด ปัญญาที่พิจารณาเห็นทุกข์ที่เป็นจริง
๒. วิปริณามทุกข์ขันธ์แปด ปัญญาที่พิจารณาเห็นทุกข์ที่ไม่ใช่เป็นทุกข์จริง อันบุคคลมิได้คำนึงถึงทุกข์ชนิดนี้
๓. สงขารทุกข์ขันธ์แปด ปัญญาที่พิจารณาเห็นทุกข์ทั่วไป ที่รู้ได้ยาก

ทุกข์ขันธ์แปดทั้ง ๓ อย่างนี้ ทุกขทุกข์ขันธ์แปดและวิปริณามทุกข์ขันธ์แปด ๒ ประการนี้เป็นทุกข์ขันธ์แปดเทียม สำหรับสังขารทุกข์ขันธ์แปดเป็นทุกข์ขันธ์แปดแท้ หมายความว่า การรู้เห็นในทุกข์ทุกข์และวิปริณามทุกข์ ยังเป็นการรู้เห็นที่เป็นบัญญัติอยู่ ก็เลสก็ประมาณได้แต่เพียง ตังคปหาน ทั้งยังไม่ตรงตามพุทธประสงค์ที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักไว้ในการที่จะได้มรรคผล ส่วนการรู้เห็นสังขารทุกข์เป็นการรู้เห็นความเป็นไปแห่งรูปนาม ชันธ ๕ ตามสภาวะ ไม่มีบัญญัติเข้ามาเจือปนเลย สามารถประมาณกิเลสเป็น สมุจเฉทปหาน ถูกต้องตามพุทธประสงค์ที่ทรงวางไว้ว่า :-

สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ ยถา ปญฺญาย ปสฺสตี

อตฺถ นินฺทิตฺวา นินฺทิตฺวา นินฺทิตฺวา นินฺทิตฺวา นินฺทิตฺวา

เมื่อใดผู้ปฏิบัติมาพิจารณาเห็นโดยวิปัสสนาญาณว่า สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์

เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในสังขารทุกข์ คือ กาย-ใจ

การเบื่อหน่ายเช่นนี้เป็นหนทางแห่งความบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสทั้งปวง

อนึ่ง รูปนาม ชันธ ๕ หรือ กาย-ใจ ที่ได้ชื่อว่าทุกขนั้น ก็เพราะว่าเป็นอนิจจัง มีการเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ส่วนอาการที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปนั้นเป็นทุกขลักษณะ คือ เครื่องหมายที่ทำให้รู้ได้ว่าธรรมเหล่านี้เป็นทุกข ฉะนั้น ท่านมหาพทุธโฆษาจารย์จึงได้แสดงไว้ในวิสุทธิมัคคคอรกถาว่า :-

ยถนิจจํ ตํ กุขุขุณฺณิ วอนฺโต ปน ตเถว ขนฺธูปนฺนํ กุขุขุ
 กสฺมา อภินฺนุปฺปฏิพฺพา. อภินฺนุปฺปฏิพฺพนาทิสฺส กุขุขุขุณฺณิ
 ชันธ ๕ นั้นแหละเป็นธรรมที่เป็นทุกข เพราะพระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า
 ธรรมใดเป็นอนิจจัง ธรรมนั้นเป็นทุกข เพราะเหตุว่าชันธ ๕
 นี้ได้ถูกความเกิดดับเบียดเบียนอยู่เสมออันเอง
 อาการเบียดเบียนโดยการเกิดดับอยู่เสมออันนั้นเป็น ทุกขลักษณะ

ผู้มีสติกำหนด

ส่วนผู้ที่มีการกำหนดรู้อยู่ใน รูปนาม ชันธ ๕ นั้น ย่อมรู้เห็นการเบียดเบียนโดยอาการเกิดดับที่เป็นอยู่ในรูปนาม ชันธ ๕ โดยไม่ขาดสายในทวารทั้ง ๖ ดังนั้น เมื่อวิปริณามทุกขลักษณะปรากฏ คือความสุขกายที่เกิดขึ้นในขณะแรกแห่งอิริยาบถใดอิริยาบถหนึ่ง แต่ต่อมาภายหลังความสุขกายนั้นได้หายไป ผู้นั้นก็สามารถรู้เห็นวิปริณามทุกขลักษณะนี้ได้ ทั้งสามารถรู้เห็นในการปวด เมื่อย เจ็บ ชา ร้อนเป็นต้น ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยความเป็นสังขารธรรมรูปนามล้วนๆ โดยไม่เกี่ยวกับความรู้สึกว่าเป็นเราปวด เมื่อย เจ็บ ชา ร้อนนั้นอยู่เป็นเวลานานจนกระทั่งทนไม่ไหว มีจิตคิดจะเปลี่ยน ก็รู้ถึงวาระจิตที่ต้องการจะเปลี่ยนนั้นด้วย ตลอดจนถึงขณะที่กำลังทำการเปลี่ยนอิริยาบถโดยลำดับ ครั้นเปลี่ยนเสร็จแล้วความสุขกายเกิดขึ้น ก็สามารถรู้ในความสุขกายนี้ได้อีก ต่อมาภายหลังความสุขกายได้หายไป ผู้นั้นก็รู้เห็นได้อีกว่าหายไป เป็นอันว่ามีสติกำหนดรู้เห็นในสังขารทุกขและสังขารทุกขลักษณะ วิปริณามทุกขและวิปริณามทุกขลักษณะ ทุกขทุกข และทุกขทุกขลักษณะ ที่เกิดขึ้นในอิริยาบถต่างๆ โดยลำดับต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย ฉะนั้น ผู้ที่ทำการปฏิบัติรู้อยู่ในอิริยาบถ ๔ อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้กล่าวมานี้ การปฏิบัติได้เช่นนี้ชื่อว่า เพิกอิริยาบถ เป็นอันว่าทุกขานุปัสสนาที่แท้จริงซึ่งเป็นผู้นำเข้าสู่มรรควิธได้เกิดขึ้นแก่ผู้นั้น ดังที่ท่านมหาพทุธโฆษาจารย์แสดงไว้ในวิสุทธิมัคคคอรกถาว่า :-

กุกุบลกุกุณ อภินุหสมปฏิปพณสุส อมณสิการา อิริยาปเตหิ
 ปฏิจจณุนนตตา น อุปฏฐาติ. อภินุหสมปฏิปพณ มณสิกตวา อิริยาปเต
 อุกุมาฏิตะ กุกุบลกุกุณ ยาทาวาสสโต อุปฏฐาติ
 ทุกขลักษณะไม่ปรากฏ ก็เพราะไม่มีการกำหนดพิจารณาความเบียดเบียน
 โดยอาการเกิดดับอยู่เสมอ และการเปลี่ยนอิริยาบถใหม่ คือ การยืน เดิน นั่ง นอน
 มาปกปิด แต่เมื่อได้กำหนดพิจารณาความเบียดเบียนโดยอาการเกิดดับอยู่เสมอ
 และเพิกอิริยาบถที่ปกปิดไว้ กล่าวคือมีการกำหนดการปวดเมื่อยก่อนที่จะทำการเปลี่ยน
 อิริยาบถ ตลอดจนจิตคิดจะเปลี่ยน การเปลี่ยนอิริยาบถความสุขก็เกิดขึ้นใหม่เช่นนี้แล้ว
 ทุกขลักษณะย่อมปรากฏโดยสภาพของตนอย่างแท้จริง

อนึ่ง ในคำกล่าวของท่านอรรถกถาจารย์นี้ ได้แสดงการปรากฏแห่งทุกขลักษณะทั้ง
 ๓ พร้อมกันคือ แสดงการปรากฏแห่งทุกขลักษณะโดยคำว่า อิริยาปเต อุกุมาฏิตะ แสดงการ
 ปรากฏแห่งวิปริณามทุกขลักษณะ และสังขารทุกขลักษณะทั้ง ๒ นี้โดยคำว่า อภินุหสมปฏิ-ปพ-
 น มณสิกตวา

การประสาธน์วิปัสสาสทั้ง ๓ เป็นต้นโดยกุกุขานุปัสสนา

ทุกขานุปัสสนาแท้ที่รู้เห็น รูปนาม ชันธ ๕ ว่าเป็นทุกข์เกิดขึ้นโดยอาศัยการปรากฏแห่ง
 ทุกขลักษณะขณะใด ขณะนั้นย่อมละวิปัสสาสทั้ง ๓ มีสุขสัญญาวิปัสสาส สุขจิตตวิปัสสาส สุข
 ทิฏฐิวิปัสสาส พร้อมด้วยกิเลสที่เป็นบริวาร ตลอดจนการทำดีชั่วอันเป็นกุศล, อกุศลกรรมได้
 กล่าวคือ ตามธรรมดาวิสัยจิตใจของคนเรานั้น เมื่อได้มีการเห็น การได้ยิน เป็นต้น ตลอดจนการ
 คิดนึกเกิดขึ้นที่เกี่ยวกับตนหรือคนอื่นนั้นขณะนั้นวิปัสสาสทั้ง ๓ ก็ย่อมเกิดขึ้นเป็นประจำ

ดังเช่นขณะที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้ถูกต้อง ตลอดจนการคิดนึกนั้น เวลานั้นมี
 แต่ความจำ ความคิด ความเห็น ในการเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การรู้รส การถูกต้อง นั้น
 ว่าสบาย หรือเมื่อขณะคิดนึกเรื่องราวต่างๆ อยู่ ก็มีความรู้สึกราวสบาย ขณะนั้นกิเลสต่างๆ
 มี ตัณหา มานะ ทิฏฐิ ตลอดจนการทำดี ทำชั่ว อันเป็นกุศล, อกุศลกรรมก็เกิดขึ้น นี่แหละเป็น
 วิปัสสาสธรรมทั้ง ๓ พร้อมด้วยกิเลสที่เป็นบริวารและกุศล, อกุศลธรรมได้เกิดขึ้นแล้วโดยอาศัยใจ

หรือขณะที่กำลังเปลี่ยนอิริยาบถใหญ่มี การยืน เดิน นั่ง นอนก็ดี เหลียวซ้ายแลขวา ก้มเงย คู้เหยียดแขนขา กระพริบตา อ้าปาก อันเป็นอิริยาบถย่อยก็ดี ขณะที่ตัวเย็นในฤดูร้อน ตัวอุ่นในฤดูหนาวก็ดี ตัวเบาห้อยสบายก็ดี มีความจำคิดเห็นว่าสบาย ขณะนั้นกิเลสต่างๆ มี ตัณหา มานะ ทิฏฐิ ตลอดจนการทำดี ทำชั่วอันเป็นกุศล อกุศลธรรมก็เกิดขึ้น นี่แหละเป็น วิปัสสาสนธรรมทั้ง ๓ พร้อมด้วยกิเลสที่เป็นบริวารและกุศล อกุศลธรรมได้เกิดขึ้นแล้วโดยอาศัย กาย เมื่อเป็นเช่นนี้ วิบากนามขันธ์ ๕ และกัมมชรูปอันเป็นสัตว์บุคคลที่เป็นผลเนื่องมาจากกุศล อกุศลกรรม ก็ย่อมเกิดขึ้นเวียนวายเป็นไปอยู่ในภพทั้ง ๓ โดยไม่มีวันที่จะขาดสายลงได้

การเกิดขึ้นแห่งวิปัสสาสนธรรมเป็นต้น ตลอดจนกุศล อกุศลธรรมอันเป็นเหตุและการ เกิดขึ้นแห่งผลคือสัตว์บุคคลดังกล่าวนี้ ล้วนแต่เป็นโทษที่เนื่องมาจากมิได้มีการกำหนดรู้เห็น ความทุกข์ที่มีอยู่ในกาย-ใจนั่นเอง ต่อมาเมื่อได้ทำการกำหนดรู้เห็นกาย-ใจว่า เป็นทุกข์ โดย อาศัยการปรากฏแห่งทุกข์ลักษณะแล้ว เวลานั้นปัญญาที่รู้เห็นความเป็นทุกข์ในกาย-ใจคือ ทุกขานุปัสสนา ก็ทำการประหาณวิปัสสาสนธรรมทั้ง ๓ พร้อมด้วยกิเลสอันเป็นบริวารตลอดจนถึง กุศล อกุศลกรรมไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อธรรมที่เป็นฝ่ายเหตุเกิดขึ้นไม่ได้ ธรรมที่เป็นฝ่ายผล ก็เกิดขึ้น ไม่ได้เช่นกัน ความเป็นไปดังนี้แหละ จึงกล่าวว่าเป็นการประหาณวิปัสสาสนธรรมทั้ง ๓ เป็นต้นโดย ทุกขานุปัสสนา

จบทุกขานุปัสสนา

“

อกุศลธรรมอันเป็นเหตุและการเกิดขึ้นแห่งผล
คือสัตว์บุคคลดังกล่าวนี้ ล้วนแต่เป็นโทษที่เนื่องมาจาก
มิได้มีการกำหนดรู้เห็นความทุกข์ที่มีอยู่ในกาย-ใจนั่นเอง

”

จาก หนังสือ วิปัสสนาทีปนิฎฎิกา โดย หลวงพ่อใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ
(โปรดติดตาม วิปัสสนาทีปนิฎฎิกา ตอนที่ ๑๐ ใน อาสภสาร ฉบับที่ ๖๐)

ปกิณกะธรรม

ย.จันทร์

ข้อคิดการอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน

การทำงานในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานในบริษัท ห้างร้าน หรืองานส่วนรวม ภายในวัด ในหมู่บ้าน คนที่ทำงานมักจะมีปัญหากันกับเพื่อนร่วมงานอยู่ทุกที่ ดังนั้นในการทำงานร่วมกัน จึงควรมีทั้งศาสตร์ และศิลป์ ศาสตร์คือความรู้ความเข้าใจในงานลักษณะของงาน และคนร่วมงาน ศิลป์ คือมีศิลป์ในการครองใจเพื่อร่วมงานควรมีทักษะในสองด้านนี้ด้วยในการทำงานจึงจะสามารถสอดประสานกันได้ ในมงคล ๓๘ ประการ

พระพุทธเจ้าท่านได้แสดงไว้ว่า

“พาหุสัจจะ จะ ลิปปญจะ วิเนโย จะ สุลิกขิตา”

หมายความว่า ถ้าเป็นผู้มีความรู้ ก็ต้องมีศิลปะ และเรียนรู้กฎระเบียบหรือวัฒนธรรมองค์กรนั้น ๆ ให้ดีด้วย การทำงานจึงจะเจริญรุ่งเรือง (เป็นมงคล) ถ้าเป็นหมู่คณะที่คุ้นเคยกัน เคยทำงานร่วมกันมาก่อนก็จะมีปัญหาน้อยเป็นธรรมชาติ

หลักการอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกัน อย่างน้อยต้องตระหนักในหลักนี้ให้ดี

๑. รับฟังความเห็นของกันและกัน ฟังกันให้มาก (เป็นสุตมยปัญญา) ถกกันได้แต่อย่าเถียงกัน เถียงกันได้แต่ให้จบในนั้น ไม่ทะเลาะกัน หรือผูกใจเจ็บ อาฆาตพยาบาทกัน (เวรระงับด้วยการไม่จองเวร)

๒. ไม่ควรเขียนหนังสือหรือบัตรสนเท่ห์โจมตีกัน ด่ากันในองค์กร ถือเป็นการรักษาศีลข้อสามไว้ได้ (มุสาวาทา เวรมณี)

๓. ทำงานตามที่ตนถนัดให้ดี อย่าล้าเส้นกัน ทำงานไหนก็ทำงานนั้นให้ดี ทำงานให้เป็นองค์กรเดียวกัน ให้ถือหลักการที่ว่า “สุชา สังฆัสสะ สามัคคี” ความร่วมมือร่วมใจกันก่อให้เกิดความมสุข

๔. ยอมรับซึ่งกันและกันได้ แม้มาจากสถานที่ต่างกัน แต่ให้ยอมรับกันและกัน ในเมื่อมาอยู่ในองค์กรเดียวกันแล้ว

ควรตระหนักรู้และใส่ใจอยู่เสมอในหลัก สัจปฐิธรรม ๗ คือ

สัมมัญญา = รู้จักเหตุแห่งความเจริญและความเสื่อม

อรรถัญญา = รู้จักผลอันเนื่องมาจากเหตุ เช่น ผลดีมาจากเหตุที่ดี เป็นต้น

อัตตัญญา = รู้จักตัวเองดีว่ามีความสามารถหรือมีขีดจำกัดอย่างไร
จะได้ไม่ทำอะไรให้เกินตัว

มัตตัญญา = รู้จักประมาณ

กาลัญญา = รู้จักเวลา

ปริสัจญญา = รู้จักชุมชน นั้น ๆ ว่ามีวัฒนธรรม ประเพณีอย่างไร

บุคคลัญญา = รู้จักบุคคล จดจำบุคคลในองค์กรนั้นให้ดีด้วย

ทราบใดที่บุคลากรในองค์กรนั้น ๆ ใส่ใจ เรียนรู้ ตระหนักอยู่ในหลักสัจปฐิธรรม
ทั้ง ๗ ประการนี้ เสมอ ๆ บุคคลนั้น ๆ จะอยู่ที่ไหน หรือองค์กรใด ก็จะมีแต่ความเจริญ
รุ่งเรือง ทั้งแก่ตนเองและองค์กรนั้น ๆ ตลอดไป

เรื่องเล่าจากพระสูตร

ย. จันทร์

ลัปปายะ

ขณะที่ผู้เขียน กำลังเขียนคอลัมน์นี้อยู่ เป็นช่วงที่กรมอุตุนิยมวิทยาได้ประกาศว่า ฤดูหนาวจะลดลงอีก ๑-๒ องศา นั่นก็หมายความว่าอากาศจะเย็นลง ซึ่งก็ตรงกับฤดูที่เรียกว่า ปลายฝนต้นหนาวได้เข้ามาเยือนแล้ว โดยเฉพาะในต่างจังหวัด บางวันมีฝนโปรยปราย ประกอบกับมีลมหนาวพัดโชยมา ทำให้อากาศเย็น มีลมหนาวมาให้ได้สัมผัสเป็นช่วง ๆ หากคนในเมืองโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ที่อยากสัมผัสกับอากาศหนาวก็ต้องเดินทางออกไปต่างจังหวัด เช่นโซนภาคเหนือหรือภาคอีสาน ก็จะได้รับสัมผัสกับอากาศเย็นสบาย ๆ แต่บางท่านบอกว่าหนาวเกินไป บางคนบอกว่ากำลังพอดี บางทีบอกว่า ไม่เห็นหนาวเลย ก็ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของแต่ละท่าน ซึ่งแตกต่างกัน เจ้าน้อยก็จะเฉย ๆ ผอม ๆ น้อยก็จะบอกว่าหนาว แม้อากาศช่วงเดียวกัน วันเดียวกันแต่การสัมผัสได้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับร่างกายของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การรักษาสภาพร่างกายให้พอเหมาะ พอดี โดยเฉพาะสิ่งที่แถมมากับลมหนาวช่วงนี้มีฝุ่นพิษมาด้วย การป้องกันรักษาสภาพก็จะเป็นผลดีต่อการทำงาน และปฏิบัติหน้าที่ จะได้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต ถ้าอยู่ในสถานที่ที่พอดี พอเหมาะ ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ สิ่งแวดล้อมที่พอดี อากาศพอดี ก็จะเป็นดีต่อการทำงาน การทำหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า ปฏิบัติธรรมได้พอดี พอเหมาะ พอสมควรแก่ธรรม (ธัมมานุธัมมปฏิบัติ) เรื่องอากาศก็มีผลต่อการปฏิบัติธรรม หรือปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ได้ดีเช่นกัน ผู้เขียนจึงระลึกถึงคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึง “สปปายะ” คือ ความพอเหมาะ พอดี จึงจะเกื้อกูลต่อการปฏิบัติธรรม หรือทำหน้าที่ได้ดี เช่น อากาศไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวเกินไป ที่เรียกว่า “อุตุสปปายะ” เรื่องสปปายะ โดยหลักแล้ว มีอยู่ด้วยกัน ๗ อย่าง คือ

๑. อาวาสสปปายะ

บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย เหมาะสม สงบ สภาพแวดล้อมสะอาดสะอ้าน
ไม่มีมลพิษหรือผู้คน ยานพาหนะ พลุกพล่านจนเกินไป

๒. โภจรสปปายะ

การคมนาคมไปไหนมาไหนได้สะดวกพอเหมาะสมควร ถนนหนทางเรียบร้อยสะดวกดี ไม่มีหลุม
มีบ่อที่จะก่อให้เกิดอันตราย ถ้าเป็นพระสงฆ์ท่านก็จะมีที่ออกรับอาหาร ที่เที่ยววิณยาบาทที่
เหมาะสม เช่น มีหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลเกินไป

๓. กัสสัลปายะ

การพูดคุยเหมาะสม สนทนาแต่เรื่องดี ๆ สร้างประโยชน์ให้ตัวเองและสังคม ไม่อ้อมมาไปในทางที่ผิด ถ้าเป็นพระสงฆ์ท่านก็จะไม่พูดคุยในเรื่องที่ทำให้ศิกะนองไร้สาระ จะพูดคุยเล่าขานกันแต่ในเรื่องที่เหมาะสมที่ควร เช่น กถาวัตถุ ๑๐ และ พูดคุยแต่พอประมาณด้วย

๔. ปุคคลัลปายะ

มีเพื่อนมีมิตรที่เป็นบุคคล ผู้เหมาะสม มีความรู้ เช่น มีครูบาอาจารย์ และกัลยาณมิตร ที่จะคอยชี้แนะ ชักนำไปในทางที่ถูกที่ควรที่เหมาะสม

๕. โกชนัลปายะ

มีอาหารที่พอเหมาะกัน ถูกกับสุขภาพ ร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ในทางพระสงฆ์ ท่านก็พอฉันได้ ฉันไม่ยาก อาหารสัปายะ คืออาหารเหมาะสม

๖. อุตุลัลปายะ

ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาวเกินไป ไม่ร้อนเกินไป ไม่มีมลพิษ หรือฝุ่นพิษเหมือนในขณะนี้

๗. อริยาปถัลปายะ

อริยาบทเหมาะสม เหมาะสมกับวัย ไม่หักโหม ความหมายในการปฏิบัติธรรม มีการจัดการพื้นที่ ให้ยืน นั่ง เดิน ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่อึดอัดระหว่างการปฏิบัติธรรม

สัปายะทั้ง ๗ ประการนี้ มีการนำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิต การบริหารจัดการสังคม หมู่บ้าน วัด โรงเรียนให้สะดวก สบาย พอเหมาะสมมากขึ้น ในด้านการรักษาสุขภาพก็เปิดเป็นร้าน “สปา” ให้คนที่เข้าไปใช้บริการเกิดความผ่อนคลายได้ เป็นต้น ความจริง “สัปายะ” มีความหมายนัยสำคัญในทางการปฏิบัติธรรม ในพระไตรปิฎกมีหลายพระสูตรที่พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงความหมายของสัปายะไว้เพื่อส่งเสริมในการปฏิบัติธรรม ขอยกตัวอย่างพระสูตร ๆ หนึ่ง เช่น ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาฯ (ฉบับภาษาไทย ๒) เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๖๖ หน้าที่ ๗๒ ชื่อว่า “อาเนญยสัปายสูตร” เป็นพระสูตรที่ว่าด้วย “ปฏิบัติทออันเป็นสัปายะแก่อานัญยสมาบัติ” มีข้อความตอนหนึ่งที่ตรัสสอนการปฏิบัติธรรมเจริญสติในอายตนะ ๑๒ เรื่องมีอยู่ว่า

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิคมของชาวกุรุชื่อกัมมาสธัมมะ แคว้นกุรุ สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคได้รับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย” ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว จึงได้ ตรัสเรื่องนี้มีว่า

“ภิกษุทั้งหลาย กาม (ในที่นี้หมายถึงวัตถุทาง ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และ กิเลสทาง คือ ความพอใจ ความกำหนด เป็นต้น) ไม่เที่ยง เป็นของว่างเปล่า (ในที่นี้หมายถึงเป็นของว่างเปล่า เพราะเว้นจากแก่นสาร คือ ความเที่ยง ความยั่งยืน และความเป็นอัตตา) แท้จริงมีความเลือนหายไป เป็นธรรมดา ลักษณะของกามนี้เป็นความล่องลง เป็นที่บั่นถึงของคนพาล กามที่มีในภพนี้ และกามที่มีในภพหน้า กามสัญญา(ความกำหนดหมายในกาม) ที่มีในภพนี้ และกามสัญญาที่มีในภพหน้า ทั้ง ๒ ประการนั้น เป็นบ่วงแห่งมาร เป็นวิสัยแห่งมาร เป็นเหยื่อแห่งมาร เป็นโคจรแห่งมาร ในกามนี้มีบาปอกุศล ทางใจเหล่านี้ คือ อภิชฌาบ้าง พยาบาทบ้าง สारัมภะ(ความแข่งดี)บ้าง กาม เหล่านี้นั่นเอง ย่อมก่ออันตรายให้แก่ภริยาสาวผู้ตามศึกษาอยู่ในธรรมวินัยนี้”

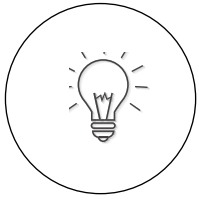
ภริยาสาวย่อมพิจารณาเห็นในเรื่องกามนั้นดังนี้ว่า ‘กามที่มีในภพนี้ และ กามที่มีในภพหน้า กามสัญญาที่มีในภพนี้ และกามสัญญาที่มีในภพหน้า ทั้ง ๒ ประการนั้น เป็นบ่วงแห่งมาร เป็นวิสัยแห่งมาร เป็นเหยื่อแห่งมาร เป็นโคจรแห่งมาร ในกามนี้มีบาปอกุศลทางใจเหล่านี้ คือ อภิชฌาบ้าง พยาบาทบ้าง สारัมภะ (ความแข่งดี) บ้าง กามเหล่านั้นนั่นเอง ย่อมก่ออันตรายให้แก่ภริยาสาวผู้ตามศึกษาอยู่ในธรรมวินัยนี้ ทางที่ดี เราพึงอยู่ด้วยจิตอันไพบูลย์เป็นมัทคคตะ

(หมายถึงอารมณ์ที่ถึงความเป็นใหญ่ ขั้นรูปาวจรและขั้นอรุปาวจร เพราะมีผลที่สามารถข่ม กิเลส ได้ และหมายถึง ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และปัญญาอันยิ่งใหญ่) อธิษฐานใจครอบงำโลก เพราะเมื่อเราอยู่ด้วยมหัคคตจิตอันไพบูรณ์เป็นมหัคคตะ อธิษฐานใจครอบงำโลกอยู่ บาปอกุศลที่เกิดทางใจ คือ อภิชฌาบ้าง พยาบาทบ้าง สารัมภะบ้าง เหล่านั้น จักไม่มี เพราะละอกุศลเหล่านั้นได้แล้ว จิตของเราจักเป็นจิตไม่เล็กลง (ในที่นี้หมายถึงจิตฝ่ายกามาวจรกุศล) หาประมาณมิได้ (ในที่นี้หมายถึงจิตฝ่ายรูปาวจรและฝ่ายอรุปาวจร) และเป็นจิตที่อบรมดีแล้ว

เมื่ออริยสาวกนั้นปฏิบัติอย่างนี้แล้ว เป็นผู้มากด้วยปฏิปทานั้นอยู่ จิตย่อม ผ่องใสในอายตนะ (ในที่นี้หมายถึงเหตุ คือ อรหัตตผล การเห็นแจ้งอรหัตตผล จตุตถฌาน หรืออุปปจารแห่งจตุตถฌาน) เมื่อมีความผ่องใส (ในที่นี้หมายถึงความผ่องใส ๒ ประการ คือ (๑) ความผ่องใสด้วยการน้อมใจเชื่อ คือ การน้อมใจเชื่อว่าจะยึดเอาพระอรหันต์ให้ได้ในวันนี้ (๒) ความผ่องใสด้วยการได้ คือการได้อรหัตตผล หรือจตุตถฌาน) อริยสาวกนั้นย่อมเข้าถึงอาเนญชสมาบัติ หรือน้อมใจไปในปัญญาในปัจจุบันได้ เป็นไปได้ที่หลังจากตายแล้ว วิญญาณที่เป็นไปในภพนั้น ๆ พึงเป็นวิญญาณเข้าถึงสภาพหาความหวั่นไหวมิได้ ภิกษุทั้งหลาย นี่เราเรียกว่า ปฏิปทาที่เป็นสัปปายะแก่อาเนญชสมาบัติ ประการที่ ๑”

ตัวอย่างพระสูตรนี้ จะเห็นว่าปฏิปทาที่เป็นสัปปายะ มีความหมายลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อย ๆ ในการปฏิบัติเจริญสติ หากสนใจพระสูตรดังที่ยกตัวอย่างมาก็สามารถสืบค้นและหาอ่านเพิ่มเติมได้จากพระสูตรดังกล่าว ขอความเป็นผู้เจริญด้วยสติและปัญญาจงมีแต่ผู้อ่านทุกท่าน...

ธรรมะน่ารู้

(ที่มา: ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา วิถีมุตตสังคหะ)

ภพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๑๘ - นรกภูมิ ตอนที่ ๑๑

๑๒. เรื่องนางเรวดี

สมัยพุทธกาล มีประเทศๆ หนึ่งชื่อว่า กาสี พระนครหลวงมีนามว่า พาราณสี ในพระนครพาราณสี มีครอบครัวหนึ่ง สองคนสามีภรรยา สามีชื่อ นันทิยะ ภรรยาชื่อ เรวดี นันทิยะมานพเป็นผู้มีใจเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีการบริจาคทานถวายแด่ พระภิกษุสงฆ์และยากอยู่เสมอเป็นนิจ ส่วนภรรยาไม่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และไม่ยินดีในการบริจาคทาน ด้วยอำนาจของทานที่นันทิยะมานพทำอยู่เป็นนิจนั้นใน ดาวดึงส์เทวโลกได้ปรากฏเป็นวิมานขึ้นวิมานหนึ่ง เพื่อสำหรับไว้เป็นที่อยู่ของนันทิยะมานพ ดังนั้น เมื่อนันทิยะมานพได้สิ้นชีวิตจากมนุษย์โลกแล้ว จึงได้ไปบังเกิดอยู่ในวิมานนั้น

ส่วนนางเรวดีผู้เป็นภรรยา เมื่อสามีได้สิ้นชีวิตลงทานทั้งหลายที่สามีได้เคย บริจาคอยู่เป็นนิจ เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่นั้น ครั้นสามีล่วงลับไปแล้ว นางหาได้เอาใจ ใส่ในการที่จะบริจาคทานแทนสามีต่อไปไม่ กลับทอดทิ้งบริจาคทานนั้นเสีย

ฝ่ายปฏิกาทกผู้เคยได้รับบริจาคทานเสมอจากนันทิยะมานพนั้น แม้ว่า นันทิยะมานพจะได้ล่วงลับไปแล้วก็ตาม พวกปฏิกาทกทั้งหลายก็หาได้หยุดการ ไปรับทานนี้ไม่ คงไปรอรับอยู่ตามเคย แต่แล้วก็ถูกนางเรวดีขับไล่และกล่าวคำดูถูก

เมื่อนางเรวดี ได้ขับไล่และกล่าวคำดูถูกต่อปฏิกาทก คือพระภิกษุสงฆ์และยาก ที่เคยรับทานทั้งหลายเช่นนี้แล้ว ท้าวเวสสุวัณจึงสั่งให้ยักษ์ ๒ ตน ลงไปจับนางเรวดีนำไปยัง ชั้นดาวดึงส์เพื่อให้ดูวิมานที่นันทิยะมานพอยู่ ยักษ์ทั้ง ๒ ตนได้รับคำสั่งจากท้าวเวสสุวัณ แล้ว ก็รีบไปจัดการตามคำสั่งของท้าวเวสสุวัณ คือจับตัวนางเรวดีด้วยการหิ้วแขนคนละข้าง แล้ว นำไปสู่ดาวดึงส์เทวโลก ให้นางเห็นนันทิยะมานพ ที่กำลังเสวยสุขอยู่ในวิมานอันเกิดจากการ บริจาคทานนั้น เมื่อยักษ์ทั้ง ๒ ได้นำนางให้เห็นนันทิยะมานพและวิมานเสร็จแล้ว ก็เหวี่ยงนาง เรวดีลงไปในอุสสหนรก นายนิรบาลทั้งหลายที่อยู่ในนั้น ก็พากันจับตัวและทุบตี นางเรวดีถูก นายนิรบาลทุบตี ก็ได้รับทุกขเวทนาอย่างสาหัส ได้ร้องครวญและรำพันด้วยประการต่างๆ

นายนิรบาล ได้ยื่นคำร่ำพันต่างๆ ของนางเช่นนี้แล้ว แทนที่จะกรุณาสงสาร กลับด่าว่า เมื่อครั้งยังอยู่ในมนุษยโลกทำไมจึงไม่เกรงกลัวต่อบาป ทำบาปหยาบเข้าต่อ ปฏิกาคคือพระภิกษุสงฆ์และยาจกที่เคยรับทานทั้งหลาย และทานที่นั่นทียมานพ เคยบริจาคอยู่เป็นนิจก็ละทิ้งเสีย ไม่ดำเนินตามทางที่ดีที่ชอบเช่นนั่นทียมานพเคยทำ ไว้ ครั้นได้รับผลของบาปจะมาร้องให้ร่ำพันอยู่เช่นนี้ไม่มีประโยชน์อันใดเลย เมื่อนาย นิรบาลได้กล่าวคำจบลงก็ได้จับเท้าทั้ง ๒ ยกขึ้น ส่วนศีรษะนั้นห้อยลง และเหวี่ยง ไปในอัสสทนรก เพื่อให้เสวยทุกข์ต่อไปในที่นั้น ดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ในวิมานวัตถุว่า

“

อิจฺเจว วิปฺปาลฺลุตฺติ ฌนฺตฺมานํ ตถา ตถา

ชปีสุ นิสฺเส โยเร อฏฺฐปาถํ อวิสิรํ.

”

หมายเหตุ : บุคคลที่ต้องไปเสวยทุกข์อยู่ในมหานรกนั้น เพราะบุคคลเหล่านี้เมื่อยัง อยู่ในมนุษยโลก ได้ทำการเบียดเบียนดูถูกสมณพราหมณ์โดยมาก ดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ใน ชาตกอัฐกถาว่า

“มหาณิสฺเสสุ ทิสฺส เยภฺยเยน สมฺมิกสมณพฺราหฺมณฺเสสุ วตฺตปฺปสาธา ปจฺจุนฺตฺติ ”

สัตว์ทั้งหลายที่ต้องไปเสวยทุกข์อยู่ในมหานรก หรืออัสสทนรกนี้ การเสวยทุกข์อยู่ในรกรนั้นมีควาไม่แน่นอน บางคนก็เสวยทุกข์เพียง ๗ วันก็มี บางคนเสวยทุกข์จนตลอดกัปก็มี ทั้งนี้แล้วแต่กรรมของสัตว์นั้นๆดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ในฉนิสา รมัญจุสาฎีกาว่า อปาเยสุ หิ กมฺมเมว ปมาณํ (ในอบายภูมิ ขึ้นอยู่กับกรรมเท่านั้น)

๑๓. เรื่องพระเจ้าอชาตศัตรู

พระเจ้าอชาตศัตรู แม้จะเป็นผู้ที่ควรได้รหัตตผล ในชาตินั้นก็จริง (ปัจฉิมภวิบุคคล) แต่เป็นผู้คบคนผิด คือไปคบกับพระเทวทัตต์ผู้เป็นบาปมิตรที่เป็นศัตรูกันกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหตุนี้พระเจ้าอชาตศัตรูจึงมีอภิขมา พยาบาท มิจฉาทิฎฐิ เกิดขึ้นจนถึงกับการปลงพระชนม์พระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นพระราชบิดาเสีย ธรรมดาบุคคลที่กระทำปิตุฆาตกรรมนั้นต้องไปสู่วิจิมหานรกโดยมาก แต่พระองค์หาต้องไปไม่ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะในสมัยที่พระองค์เป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้น ได้ทรงเลิกคบกับพระเทวทัตต์ กลับมาประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมด้วยเหล่าอริยสงฆ์สาวกเป็นที่พึ่ง เกิดความเลื่อมใสสละจตุปัจจัยให้เป็นทาน จนถึงเป็นผู้อุปถัมภ์ บำรุงการสังคายนา ฉะนั้นเมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว จึงไม่ต้องไปสู่วิจิมหานรก แต่ต้องไปเสวยทุกข์อยู่ในโลหภูมิอุสสทนรกที่เป็นบริวารของมหานรกแทน

การเสวยทุกข์ในโลหภูมิอุสสทนรกนั้น ปรากฏว่า ค่อยๆ จมลงไปทีละน้อยๆ จนถึงพื้นล่างของโลหภูมิ นับเป็นเวลานานถึงสามหมื่นปีของนรกนี้ เมื่อจะไต่ขึ้นมาจากพื้นล่าง ก็ค่อยๆ ไต่ขึ้นมาทีละน้อยๆ นับเป็นเวลานานถึงสามหมื่นปีแห่งนรกนี้อีกเช่นกัน รวมเวลาเสวยทุกข์ของพระเจ้าอชาตศัตรูในโลหภูมิอุสสทนรก มีกำหนดหกหมื่นปีจึงจะพ้นออกจากนรกนี้

ในอนาคตต่อไปได้สองอสงไขยแสนมหากัป จักได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้ามีนามว่า วิชิตาวิ ดังมีสาธกหลักฐานแสดงไว้ในสิลขันธวัคคอฏฐกถาว่า

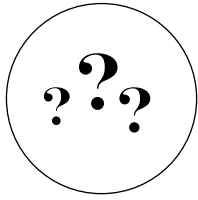
“

อชาตสฤตฺถราชา โลหภูมิโย นิพพุตฺติวา
 ติสวสฺสสหฺสราณี อโร ปณฺโฑ เญจฺจิมถลํ ปฏฺวา
 ติสวสฺสสหฺสราณี อุทฺธํ คจฺฉนฺโฑ ปุณฺปี อุปริมถลํ
 ปาปุนฺนิฏฺวา มุจฺฉิสฺสตี อนาคเต ปน วิชิตาวิ
 นาม ปุจฺเจกพุทฺโธ หฤดา ปรีณิพุพฺพายิสฺสตี

”

การแสดงนิรยบทโดยพิสดาร จบ

(* โปรดติดตาม ธรรมะน่ารู้ - เรื่อง ภพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๑๖ ใน อาสภาสาร ฉบับที่ 60)

English column

Sayadaw U Pandita

The Seven Factors of Enlightenment (Part XV)

RAPTURE: FOURTH FACTOR OF ENLIGHTENMENT

Eleven More Ways to Develop Rapture

(continued...)

3. Rejoicing in the Virtues of the Saṅgha

Recollecting the virtues of the Saṅgha is the third major way of developing rapture listed in the commentaries. The Saṅgha is the group of noble individuals who are totally committed to the Dhamma, striving earnestly and patiently. They follow the path in a straight and correct way and arrive at their respective destinations.

If you have experienced some purity of mind in your practice, you can imagine others feeling the same thing, and perhaps even deeper levels, far beyond what you have known. If you have attained some degree of enlightenment, you will be endowed with unshakable faith in the existence of other noble ones who have traversed this same path with you. Such people are indeed pure and impeccable.

4. Considering Your Own Virtue

The fourth way of arousing rapture is to consider the purity of your own conduct. Impeccability of conduct is a powerful virtue which brings a great sense of satisfaction and joy to its possessor. It takes great perseverance to maintain purity. When you review your own efforts in this regard you may feel a deep sense of fulfillment and exhilaration. If you cannot maintain pure conduct, you will be invaded by remorse and self-judgment. You

will not be able to concentrate on what you are doing, and thus your practice cannot progress.

Virtue is the foundation of concentration and wisdom. There are many examples of people who have attained enlightenment by turning their mindfulness toward the rapture that arises from their contemplation of the purity of their own *sīla*. This contemplation can be particularly helpful in an emergency.

Rapture during an Emergency: The Story of Tissa

There was a young man called Tissa who, upon listening to the Buddha, was struck with a great sense of urgency. He was a very ambitious person, but he felt a deep sense of emptiness in the world and so he turned his ambition toward becoming an arahant. Soon he renounced the worldly life and took the robes of a monk. Before he ordained, he gave some of his property to his younger brother Cūḷatissa, a gift which made his younger brother very prosperous. Unfortunately, Cūḷatissa's wife

suddenly became very greedy. She was afraid that the bhikkhu might change his mind, disrobe, and come to reclaim his property, which would deplete her own situation. Cūḷatissa's wife tried to think of ways to protect her newly-acquired wealth, and finally fell upon the idea of calling some hit men. She promised them a handsome prize if they would kill the bhikkhu.

The thugs agreed, and went in search of this bhikkhu in the forest. Finding him immersed in his practice, they

surrounded him and prepared to kill him. The bhikkhu said,

“Please wait a while. I haven’t finished my job yet.”

“How can we wait?” one thug replied. ‘We’ve got a job to do as well.”

“Just a night or two,” the bhikkhu pleaded. “Then you can come back and kill me.”

“We don’t buy that! You’ll run away! Give us a guarantee that you won’t.”

The bhikkhu had no material possessions beyond his bowl and robe, so he could not leave any deposit with the hit men. Instead, he took a huge boulder and smashed both his thigh bones. Satisfied that he could not escape, the thugs retreated and left him to his striving.

You can imagine what a strong desire the young man had to uproot the kilesas. He was not afraid to die or suffer pain. But he was afraid of the kilesas, which were still very much alive in him. He had his life, but he had not finished his work yet, and he dreaded the thought of dying before he had uprooted the defilements.

Since this young man had renounced the world with such deep faith, he must have been quite diligent in developing his mindfulness. His practice must have been strong enough to face the excruciating pain of smashed thigh-bones, for he watched that intense pain without

giving in. While he watched, he reflected on his own virtue. He asked himself whether he had broken any of the bhikkhu's precepts since the day of his ordination. To his delight, he found that he had been perfectly pure without committing a single offense. This realization filled him with satisfaction and rapture.

The pain of his fractured limbs subsided, and intense rapture became the most prominent object in the young man's mind. He turned his mindfulness toward it, and noted rapture, happiness and joy. As he was noting in this way, his insight matured and speeded up. Suddenly he broke through: he experienced the

Four Noble Truths and became an arahant in a short space of time. The moral of this story is that one should build a good foundation in sīla. Without sīla, sitting meditation is no more than an invitation to aches and pains. Build up your foundation! If your sīla is powerful, your meditative efforts will prove very fruitful.

5. Remembering Your Own Generosity

The fifth way of arousing rapture is to recollect one's own generosity. If one can perform an act of charity without any selfish motivation at all, but rather wishing for the welfare and happiness of others, or wishing for liberation from suffering, then that act will be full of merit. Not only that, but the act brings great happiness and gladness into your mind. Motivation is crucial in determining whether generosity is beneficial. It should not be motivated by ulterior selfishness.

Generosity is not only financial. It can also mean simply encouraging a friend who is in need of support. It is most important to be generous in times of scarcity and these can also be the most satisfying time to share the little that one has. There is a story of a king in Sri Lanka in the old days. It seems that one day he was retreating hastily from a battle, carrying only the barest of provisions. While he was going through the forest he chanced upon a bhikkhu making alms rounds. The bhikkhu was an arahant, it seems. The king gave part of his food to that monk, even though he only had enough for himself, his horse and his attendant. Much later, when he recalled all the gifts he had given in his life, some of which had been splendid and precious, this was the one he cherished most.

Another story on this subject is set in the Mahāsi Sāsana Yeikthā, a center in Rangoon. Some years ago, when the center still was in a slow process of development some of the yogis could not afford to pay for their food and accommodations. People were poor at that time. But these yogis were making good progress, and it was a great pity to see them leaving the center only because they could not afford to stay. So the meditation teachers got together and supported those yogis who had strong potential. Indeed, these students made tremendous progress. When the yogis succeeded in attaining their goals, the teachers were filled with joy and rapture.

แวนธรรมปฏิบัติ ตอนที่ ๖

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสกะ มหาเถระ

บทที่ ๑

สัญญาโยชน ๑๐

สญโยเชนุติ พนุสนุติติ สญโยชนานิ

ธรรมชาติใด ทำการร้อยรัดสัตว์ให้ติดอยู่ในสังสารวัฏ

ฉะนั้นธรรมชาตินั้น ชื่อว่า สัญญาโยชน

๑๐. อวิชชาสัญญาโยชน

u วิกตติ อวิชชา

สภาพที่ไม่รู้ ชื่อว่า อวิชชา

อวิชชา คือสภาพที่ไม่รู้ ความไม่รู้นี้ท่านจำแนกไว้ ๖ นัย คือ นัยที่ ๑ อญาณ ณฑสนอวิชชา ความไม่รู้โดยทั่วไป นัยที่ ๒ มี ๒ ประการคือ *อปฏิปตอวิชชา* การไม่ปฏิบัติ (ในสิ่งอันถูกต้อง) ประการหนึ่ง *มิจฉาอปฏิปตอวิชชา* การปฏิบัติผิดประการหนึ่ง นัยที่ ๓ ไม่รู้อาการที่ประกอบด้วยเวทนาทั้ง ๓ คือ โสมนัสสเวทนา โทมนัสสเวทนา อุเบกขา เวทนา นัยที่ ๔ ไม่รู้ริยสัจ ๔ ไม่รู้ทุกข์ ไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ไม่รู้หนทางปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงความดับทุกข์ นัยที่ ๕ คือ มนุชยคติ เทวคติ นิรยคติ เปตคติ ตีรจฉานคติ นัยที่ ๖ ไม่รู้ทวาร ๖ และไม่รู้อารมณ ๖ การไม่รู้สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อวิชชา อวิชชานี้เป็นสัญญาโยชน ประการหนึ่ง ในสัญญาโยชน ๑๐ ประการนั้น ผู้ใดยังละสัญญาโยชนนี้ไม่ได้ ผู้นั้นก็ยังไม่พ้นทุกข์อย่างเด็ดขาด จึงเป็นสภาพที่ควรแก่การศึกษาหาความรู้อีกประการหนึ่ง

ถาม อวิชชาสัญญาโยชนนี้ ถ้าจะกล่าวอย่างรวบๆ ก็ว่า เป็นความไม่รู้ต่างๆ ไปนั่นเอง ที่บัญญัติว่าอหัตตมรรคเท่านั้น ฟังประหาณสัญญาโยชนนี้ได้ ยังสงสัยอยู่ เช่น มิจฉาอปฏิปตอวิชชา การปฏิบัติผิดนั้น เมื่อโสดาปัตติมรรคประหาณสัลลพตปราคาสะเป็นสมุท เหนไปแล้ว ก็ไม่น่าจะมีมิจฉาปฏิบัติอีก การรู้ริยสัจ ๔ ก็ดี เมื่อมัจฉจิตเกิดขึ้นก็ให้เห็นริยสัจ ๔ ทุกครั้ง ทำไมจึงต้องมาประหาณความไม่รู้ในอหัตตมรรคอีก และความไม่รู้ นอกนั้น เช่นความไม่รู้เวทนา ๓ ทวาร ๖ อารมณ ๖ เป็นต้น ดูก็ไม่น่าจะมีความรู้เหลืออยู่อีกเลย และแม้ความไม่รู้คติทั้ง ๕ ก็เช่นเดียวกัน ?

ตอบ สภาพธรรมทั้งหลายเหล่านี้ บางประการมีสภาพที่คล้ายกับธรรมที่มีมัจฉจิต เบื้องต่ำประหาณเป็นสมุจเจตมาแล้วก็จริง แต่การประหาณของมัจฉจิตเบื้องต้นนั้น ประหาณแต่เฉพาะสิ่งที่กำหนดไว้ เช่นการประหาณสัลลพตปราคาสะเป็นต้น แต่ส่วนปลีกย่อยในลักษณะที่คล้ายคลึงกันนั้น เช่นการปฏิบัติผิดอื่นๆ ก็ยังอาจมีอีกได้ ท่านอุปมามัจฉจิตเบื้องต้นต่ำ ๓ ไว้ว่าเป็น วิชชูปมา ธมมา คือเหมือนกับ ฟ้าแลบ ธรรมดาฟ้าแลบเมื่อมีแสงสว่าง

เกิดขึ้นแหวหนึ่งแล้ว ความมืดก็ปกคลุมต่อไป ฉะนั้นสิ่งที่ยังไม่ได้ประหณยอมมีหลงเหลืออยู่ ส่วนอหัตตมคจิต ท่านอุปมาว่าเป็น วชิรพมา ธมมา คือเหมือนกับ ฟาผ่า ธรรมดาฟาผ่า นั้นสิ่งที่กิดขวางอยู่จะไม่ทำลายไปเป็นอันไม่มี เป็นอันว่า เมื่ออหัตตมคจิตเกิดขึ้นแล้ว โมหะ ความมืดไม่อาจปกคลุมได้อีกต่อไป เป็นการกวาดล้างความไม่รู้โดยประการต่างๆ ให้ หมด ลีนไป ไม่มีเหลือนั่นเอง

จบวิชาสัญญาโยชน

สัญญาโยชน มี ๒ บัย

กส สัญโยชนานิ กามราคสัญโยชนํ รูปอรูปปฏิภมานทิกฏฐิสลพพตปราคาสวิจิ
กิดลาอุกอรจจอวิชาสัญโยชนํ สุตตเต.

อปราณิ กส สัญโยชนานิ กามราคสัญโยชนํ กอปฏิภมานทิกฏฐิสลพพตปราคาสวิจิกิ
ลาอิสสามจจอริยอวิชาสัญโยชนํ อภิรมม.

สัญญาโยชนที่แสดงมาแล้ว เป็นการแสดงตามนัยแห่งพระสูตร ถ้าจะกล่าวตามนัย แห่งพระอภิธรรม ก็จะต้องตัดอุทัจจสัญญาโยชนออก รวมรูปราคะ อรูปราคะ เข้าเป็น ภวราคสัญญาโยชน และเพิ่มอิสสาสัญญาโยชน มันฉริยสัญญาโยชนขึ้น สำหรับมันฉริยสัญญาโยชน นั้น จะได้กล่าวในมันฉริยธรรม ๕ ประการ ซึ่งได้ลำดับไว้เป็นบทที่ ๕ ในที่นี้จะกล่าวแต่ อิสสาสัญญาโยชนโดยเฉพาะเท่านั้น

อิสสาสัญญาโยชน

อิสสatti อิสสา

สภาพที่ไม่พอใจในทรัพย์สมบัติหรือคุณความดีของผู้อื่น ชื่อว่า อิสสา สภาพที่ไม่พอใจในทรัพย์สมบัติหรือคุณความดีของผู้อื่นนั้น ท่านยกตัวอย่างไว้ ๒ ประการ คือ ความอิสสาของผู้ครองเรือน เช่นเห็นผู้อื่นประกอบอาชีพใดๆ ได้ผลประโยชน์มาก กระทำให้ เป็นผู้มีฐานะมั่งคั่งสมบูรณ์เกินความเป็นอยู่ของตน ก็มีความไม่พอใจ อยากจะให้ผู้นั้นบังเกิด การเสียหาย มีการถูกโจรผู้ร้ายปล้นหรือไฟไหม้เป็นต้น แล้วถ้าความเสียหายของผู้นั้นบังเกิด ขึ้นสมจริงตามความตั้งใจแล้ว ก็มีความพอใจมากนี้ประการหนึ่ง ความอิสสาของพระภิกษุ นั้น เช่นเห็นว่าภิกษุอื่นมีความรู้ในปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรมดี มีญาติโยมเคารพนับถือมาก ลากสักการะก็เจริญดีกว่าตนเห็นก็ไม่พอใจ อยากจะให้ภิกษุนั้นเกิดความเสียหายขึ้น ถ้า ภิกษุผู้นั้นเกิดความเสียหายขึ้นจริง จนญาติโยมเสื่อมความนิยมนับถือ ลากสักการะมีน้อยลง ก็เป็นที่พอใจเป็นอย่างมากนี้อีกประการหนึ่งในสัญญาโยชน ๑๐ ประการ ซึ่งเป็นสภาพที่ร้าย

รัตสตัวไว้ให้ติดอยู่ในสังสารวัฏทุกข์ สมควรที่ผู้เกลียดทุกข์ทั้งหลายจะรู้จักไว้เพื่อความสังวร

ถาม อีสาสัญญะชนนี้ พระอริยบุคคลชั้นใดละได้?

ตอบ พระโสดาบันบุคคลละได้เด็ดขาด เป็นสมุจเฉทปทาน

จบอีสาสัญญะ

การประหาคณัญญะโดยลำดับแห่งกิเลส

อิมานิ ปน สณฺญะชานานิ กิเลสปฏิปาฏิยาปิ อาหริตํ วฏฺฏติ มคฺคปฏิปาฏิยาปิ. กิเลส
ปฏิปาฏิยา กามราคปฏิฆสณฺญะชานานิ อนาคามีมคฺเคน ปหิยฺนติ มานสณฺญะชานํ อสฺสช
ตมคฺเคน, ฅฏฺฐวิจิกิจจาสิลพฺพตปฺปราคาสา โสตาปตฺตมคฺเคน, กวราคสณฺญะชานํ อสฺสช
ตมคฺเคน, อสุสามิจฺจริยานิ โสตาปตฺตมคฺเคน, อวิชชา อสฺสชตมคฺเคน.

ก็สัญญะเหล่านี้ ควรนำมาแสดงโดยลำดับกิเลสบ้าง โดยลำดับมรรคบ้าง, ว่าโดยลำดับ
กิเลส กามราคสัญญะ และปฏิฆสณฺญะ อันอนาคามีมรรคประหาคณได้
มานสณฺญะ อันอรหัตตมรรคประหาคณได้, ฅฏฺฐวิจิกิจจา และสิลพฺพตปฺปราคาส อันโสด
ปัตติมรรคประหาคณได้, กวราคสัญญะ อันอรหัตตมรรคประหาคณได้, อีสสา(ริชยา) และ
มัจฉริยะ อันโสดาปัตติมรรคประหาคณได้, อวิชชา อันอรหัตตมรรคประหาคณได้

การประหาคณัญญะโดยลำดับแห่งมรรค

มคฺคปฏิปาฏิยา ฅฏฺฐวิจิกิจจาสิลพฺพตปฺปราคาสอสุสามิจฺจริยานิ โสตาปตฺตมคฺเคน ปหิ
ยฺนติ, กามราคปฏิฆา อนาคามีมคฺเคน, มานกวราคอวิชชา อสฺสชตมคฺเคนนติ.

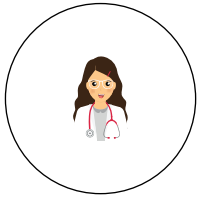
(อรรถสาลินีอรรถกถาบาลีหน้า ๔๓๔-๕)

ว่าโดยลำดับแห่งมรรค ฅฏฺฐวิจิกิจจา สิลพฺพตปฺปราคาส อีสสา และมัจฉริยะ อันโสด
ปัตติมรรค ประหาคณได้.

กามราคะ ปฏิฆะ อันอนาคามีมรรคประหาคณได้.

มานะ กวราคะ และวิชชา อันอรหัตตมรรคประหาคณได้.

จบ สัญญะ ๑๐ ประการ

คุยกับหมอ

หมอพิม

รอยช้ำ สัญญาณเตือนบอกโรค

สวัสดีค่ะชาวอาสาสมัครทุกท่าน คอลัมน์คุยกับหมอปักษ์นี้ หมอได้มีโอกาสเข้าไปอ่านบทความเรื่อง “รอยข้ำ สัญญาณเตือนบอกโรค” ในเพจราม่า ซาแนล และมานั่งมองย้อนนึกดูว่ามีหลายครั้งหลายครา ที่ตัวเราเองก็จะเคยมีรอยฟกช้ำดำเขียว โดนส่วนมากจะเกิดภายหลังที่ร่างกายถูกกระแทกแรงๆ หรือหกล้ม และท้ายที่สุดรอยข้ำมักจะหายไปตัวเองใน 1-2 สัปดาห์แล้วเมื่อไหร่กันที่เราจะต้องระวังว่าจะเป็นสัญญาณบอกโรคอื่นๆ มาตามอ่านกันเลยค่า

รอยฟกช้ำ สาเหตุเกิดจากอะไร

รอยข้ำ เป็นการบาดเจ็บบริเวณผิวหนังที่เกิดขึ้นจากเส้นเลือดฝอยใต้ผิวหนังแตก และมีเลือดสะสมอยู่ใต้ผิวหนัง ทำให้ผิวหนังบริเวณนั้นเกิดเป็นรอยข้ำขึ้นมา โดยทั่วไปนั้นจะหายไปเองภายใน 1-2 สัปดาห์ค่ะ

สาเหตุที่ทำให้เกิดรอยข้ำ

๑. การกระแทกอย่างรุนแรง เช่น ตกบันได เดินชน/เตะขอบโต๊ะ เจาะเลือด
๒. รับประทานยาบางประเภท เช่น แอสไพริน ยาต้านการแข็งตัวของเกร็ดเลือด หรือยากลุ่มสเตียรอยด์
๓. ขาดสารอาหารบางอย่าง เช่น วิตามินซี
๔. อายุเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผิวหนังมีความบอบบาง
๕. ผู้ป่วยที่เป็นโรคตับวายหรือไตวายเรื้อรัง
๖. การติดเชื้อไวรัสบางชนิด เช่น ไวรัสเอดส์
๗. เกล็ดเลือดต่ำหรือเกล็ดเลือดทำงานผิดปกติ
๘. มีความผิดปกติของระบบการแข็งตัวของเลือด

รอยข้ำ อันตรายมากแค่ไหน

ส่วนใหญ่รอยข้ำที่เกิดจากการกระทบกระแทกหรืออุบัติเหตุจะสามารถหายเองได้ในระยะเวลา 2 สัปดาห์ จึงไม่มีความอันตราย

รอยช้ำแบบใดที่ควรเข้ารับการตรวจรักษา

หากรอยช้ำที่เกิดขึ้นไม่สามารถหาสาเหตุที่แน่ชัดได้ หรือรอยช้ำที่มีขนาดใหญ่ เกิดบริเวณหลายตำแหน่งในร่างกาย คลำได้เป็นก้อนใต้ผิวหนัง อาจมีเลือดออกผิดปกติบริเวณอื่นร่วมด้วย เช่น เลือดออกตามไรฟัน หรือมีอาการร่วมอื่นๆ เช่น ไข้สูง อ่อนเพลีย เจ็บบริเวณรอยช้ำเพิ่มมากขึ้น อาจจะต้องปรึกษาแพทย์เพื่อประเมิน วินิจฉัย และทำการรักษาต่อไป

รอยช้ำเสี่ยงโรคอะไรบ้าง

รอยช้ำที่เกิดขึ้นในบางครั้งอาจเป็นอาการที่บ่งบอกโรคหรือภาวะผิดปกติของร่างกายบางอย่างได้ โดยเฉพาะโรคในระบบเลือด หรือหลอดเลือด โดยโรคที่อาจเป็นไปได้ เช่น

๑. โรคเกล็ดเลือดต่ำ หรือมีภาวะเกล็ดเลือดทำงานผิดปกติ
๒. ภาวะไขกระดูกทำงานบกพร่อง
๓. โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว

วิธีปฐมพยาบาลรอยช้ำเบื้องต้น

รอยช้ำที่เกิดขึ้นหากมีอาการที่ไม่รุนแรงหรือผลข้างเคียงเกิดขึ้นสามารถรักษารอยช้ำเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง ดังนี้

ประคบเย็น

รอยช้ำที่เกิดภายใน 48 ชั่วโมงแรก จากการกระทบกระแทกควรประคบเย็นทันที โดยเอาน้ำแข็งใส่ถุงพลาสติกห่อด้วยผ้า แล้วนำมาประคบบริเวณที่มีรอยช้ำ ประคบครั้งละ 10-15 วินาที หรือหากมีอาการเจ็บ/ชา ก่อน ให้น้ำแข็งประคบขึ้น ประคบต่อเนื่องอย่างน้อย 20 นาที เนื่องจากความเย็นจะทำให้เลือดใต้ผิวหนังมีความแข็งตัว

ประคบร้อน

เมื่อระยะเวลาผ่านไป 2 วัน หลังจากการเกิดรอยช้ำสามารถประคบร้อนได้ โดยการใช้ผ้าขนหนูชุบน้ำอุ่นมาประคบในบริเวณที่มีรอยช้ำครั้งละ 10 นาที วันละ 2-3 ครั้ง เพื่อให้เลือดมีการไหลเวียนได้ดีขึ้นทำให้รอยช้ำหายเร็ว

รับประทานยาแก้ปวด

หากผู้ป่วยมีอาการปวดร่วมด้วยสามารถรับประทานยาแก้ปวดได้ เช่น ยาพาราเซตามอล ไม่ควรบีบหรือนวดยาบริเวณที่ฟกช้ำ เนื่องจากจะทำให้อาการฟกช้ำ/เลือดออกมากขึ้น

รอยช้ำที่เกิดขึ้นตามร่างกายอาจมีสาเหตุที่แน่ชัด เช่น การกระทบกระแทกสิ่งของหรือการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งสามารถรักษาหายได้ด้วยการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและหายเองได้ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ อย่างไรก็ตามหากรอยช้ำที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือมีความผิดปกติร่วมดังที่กล่าวข้างต้น ควรเข้าพบแพทย์เพื่อหาสาเหตุและได้รับการรักษาอย่างทันท่วงทีค่ะ

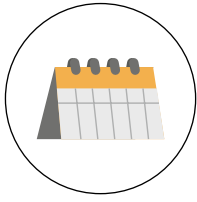

Reference: <https://healthjade.com/ecchymosis/>

ข้อมูลจาก:

- ผศ. พญ.กชวรรณ บุญญวัฒน์ สาขาวิชาโลหิตวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

- <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/en/article/%e0%b8%a3%e0%b8%ad%e0%b8%a2%e0%b8%8a%e0%b9%89%e0%b8%b3-%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%8d%e0%b8%b2%e0%b8%93%e0%b9%80%e0%b8%95%e0%b8%b7%e0%b8%ad%e0%b8%99%e0%b8%9a%e0%b8%ad%e0%b8%81%e0%b9%82%e0%b8%a3/>

ตารางกิจกรรม ประจำปี ๒๕๖๗

มกราคม

๑ มกราคม

วันขึ้นปีใหม่

กุมภาพันธ์

๒๔ กุมภาพันธ์

วันมาฆบูชา

๒๓ - ๒๖ กุมภาพันธ์

คอร์สสมาธิภาวนา

เมษายน

๖ เมษายน

วันจักรี

๑๓ - ๑๖ เมษายน

วันสงกรานต์

พฤษภาคม

๑ พฤษภาคม

วันแรงงาน

๔ พฤษภาคม

วันฉัตรมงคล

๑๐ พฤษภาคม

วันพืชมงคล

๑๓ - ๑๖ พฤษภาคม

คอร์สวิสาขภาวนา

๒๒ พฤษภาคม

วันวิสาขบูชา และผ้าป่าสามัคคี

๓๐ พฤษภาคม

วันอัฐมีบูชา

มิถุนายน

๓ มิถุนายน

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ

พระบรมราชินี

พระบรมราชินี

กรกฎาคม

๒๐ กรกฎาคม - ๑๘ ตุลาคม

คอร์สสั่งงานปัสนา (คอร์ส ๓ เดือน)

๒๐ กรกฎาคม

วันอาสาฬหบูชา

๒๑ กรกฎาคม

วันเข้าพรรษา

๒๘ กรกฎาคม

วันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระ
พระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลง
กรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิงหาคม

๑๒ สิงหาคม

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ

ตุลาคม

๑๓ ตุลาคม

วันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรม
ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร

๑๗ ตุลาคม

วันออกพรรษา

๑๘ ตุลาคม

วันตักบาตรเทโวโรหณะ

๒๐ ตุลาคม

กฐินสามัคคี

๒๒ - ๒๙ ตุลาคม

คอร์สอาจารย์ปฏิบัติบูชา ครั้งที่ ๑๑

๒๓ ตุลาคม

วันปิยมหาราช

พฤศจิกายน

๑๕ พฤศจิกายน

วันลอยกระทง

๒๔ - ๒๙ พฤศจิกายน

คอร์สปฏิบัติธรรมพระอาจารย์อาสภะ
มหาเถระ ครั้งที่ ๑๔”

๒๔ พฤศจิกายน

ครบรอบวันละสังขารหลวงปู่ใหญ่ ปีที่ ๑๔

ธันวาคม

๕ ธันวาคม

วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาท
สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย
เดชมหาราช บรมนาถบพิตร (วันพ่อแห่งชาติ)

๑๐ ธันวาคม

วันรัฐธรรมนูญ

๓๑ ธันวาคม

วันสิ้นปี

การสนับสนุนกิจกรรมของวัด

ญาติโยมและผู้มีจิตศรัทธาที่ไม่สะดวกเดินทางมาที่วัดภักทันทะอาสาฬหารามด้วยตนเอง สามารถบริจาคปัจจัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายและสนับสนุนกิจการต่างๆ ภายในวัด โดยทางวัดมีบัญชีที่สามารถรับปัจจัยสนับสนุนผ่านธนาคาร ดังต่อไปนี้

กองทุนกลาง (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าบำรุงยานพาหนะค่าน้ำมัน ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด และใช้เบิกจ่ายสมทบบัญชีอื่นๆ ทุกประเภท

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64875-0

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39552-1

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนกลาง)

กองทุนภัตตาหาร (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าภัตตาหารสำหรับพระภิกษุสามเณรในยามจำเป็นและเป็นค่าอาหารสำหรับโยคีบุคคลผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมกรรมฐานในวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64876-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39554-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนภัตตาหาร)

กองทุนอุโบสถ (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและงานที่เกี่ยวข้องกับอุโบสถของวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64886-6

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39551-3

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (อุโบสถ)

กองทุนเผยแผ่

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเผยแผ่ธรรมะ เช่น ค่าพิมพ์ ค่าจัดทำหนังสือ และค่าเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็น

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64885-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนสงฆ์อาพาธ

เพื่อเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาโรค ในคราวจำเป็นสำหรับพระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรม

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64878-5

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนที่ดิน

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดิน

ธ.กรุงเทพ สาขาบ้านบึง บัญชีฝากประจำ ๖ เดือน เลขที่ 353-216894-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนอาศ막การ

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคาร ศาสนนิยสภา (ที่ตั้งรูปปั้นหลวงพ่อบึงใหญ่)

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-23760-4

ชื่อบัญชี ภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนก่อสร้าง

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารถาวรวัตถุ รวมทั้งซ่อมแซมอาคารสถานที่ซึ่งชำรุดเสีย

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64877-7

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธา

ร่วมสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น

วัดภักทันทะอาสาฬหาราม ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านม่วง จ.ชลบุรี

สามารถติดต่อร่วมบุญได้ที่ สำนักงานวัดภักทันทะอาสาฬหาราม
หรือโอนเงินเข้าบัญชีวัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนอุโบสถ)

ธ.กรุงไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 210-0-39551-3

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 117-2-64886-6

โทร. 086-8198358, 085-6787160, 034-160509

e-mail: bhaddanta@gmail.com

ID Line @watbhaddanta.com

ขอเรียนเชิญร่วมทำบุญ

กองทุนบูชาพระธรรม 84,000 พระธรรมชั้นร์
เพื่ออุโบสถและห้องปฏิบัติธรรมวัดกัททันตะอาสการาม
กองทุนละ 1,000 บาท จำนวน 84,000 กอง

ร่วมบุญได้ที่ ธนาคารกสิกรไทย

กองทุน 84,000 พระธรรมชั้นร์ สาขาหนองปรือ
เลขที่บัญชี 102 174 8745

ร่วมบุญแล้ว ให้สแกน QR CODE กรอกรายละเอียด
เพื่อรับลำดับเลขพระธรรมชั้นร์และของที่ระลึก

หรือติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อแจ้งความประสงค์ร่วมบุญ
ที่เบอร์โทร 086 819 8358, 094 553 4431

สแกนที่นี่

กรุณาส่ง...

เอกสาร วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๕๙ ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
จัดทำโดย

วัดกัททันตะวาสการาม

๑๑๘/๑ หมู่ ๑ บ้านหนองปรือ ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านบึง จ. ชลบุรี

โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๖๐-๕๐๙, ๐๘๖-๘๑๙-๘๓๕๘ ID Line @watbhaddanta.com

e-mail: bhaddanta@gmail.com website: www.watbhaddanta.com

